

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

E-hasábos pelet sor egyezer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTOSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 837.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Pészvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1914.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Kedd, november 17.

Németek döntő győzelme az oroszokon. Utban ismét Varsó felé.

Berlin. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti: Keleten harcok tovább tartanak. Tegnapig Keletporoszországban harcoló csapataink az ellenséget Stallupönenától délre eső területen vissza vetették.

Nyugat Poroszországból operáló csapataink Soldau mellett orosz haderő közeledését sikeresen elhárították és a Visztula jobb partján előrenyomuló erős orosz haderőt Lipnonál vívott győzelmes harcokban Plockra szorították vissza. E harcban tegnapig ötezer fogoly és tíz gépfegyver jutott kezünkbe.

Wloklaveknél elért siker folytatása képen néhány napon át vívott harcban döntés történt. Velünk szembeállott több orosz hadtestet Kutnon túl vertük vissza. Eddigi megállapítások szerint itt az oroszok huszonháromezer foglyot, legalább hetven géppuskát, és ágyukat vesztek, a melyek száma még nem ismeretes. (Miniszterelnökség sajtóosztálya).

(Plock és Kutno orosz lengyelországi városok. Mindkettő 70—80 kilométernyire van Varsótól nyugatra. Plock a Visztula jobb partján fekszik, tőle délre van Kutno.

Elfoglaltuk Valjevo.

Budapest, november 16. (Hivatalos.) A déli hadszíntéren csapataink az ellenséget szívósan üldözték és nem engedtek időt arra, hogy nagyszámú és különösen Valjevonál évek óta előkészített megerősített állásai-
ban újabb komoly ellentállásra gyülekezzenek. Ezért tegnap is Valjevo előtt csak ellenséges utóvédekkel ütköztünk meg. Ezek rövid ellenállás vereséget szenvedtek és foglyokat hagytak kezeink között. Csapataink elérték a Kolubarát, megszállták Valjevo és Obrenovácot. A fogadás Valjevóban jellemző volt. Előbb virágok, de csak megtévesztésül, közvetlenül azután bombák és puskatűz. — (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Nagyobb sikerek a nyugati harctéren.

Berlin. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati harcszíntéren, tegnapi vihar és hófúvás miatt mind a két fél csak csekély mérvű tevékenységet fejtett ki. Flandriában támadásaink lassan előre haladtak, argonnesi erdőségben azonban néhány nagyobb sikert értünk el.

Megkezdődtek operációink Galiciában.

Budapest: (Hivatalos.) A főhadiszállásról jelentik:

Északi hadszíntéren tegnapi harcaink egyes részlein harcok indultak meg. Höfer vezérőrnagy a vezérkari főnök helyettese (Miniszterelnökségi sajtóosztály.)

Győzelmek napja.

Arad, november 16.

Valjevo, — a sokat emlegetett, kétségbeesve védett, híres Valjevo, a szerb főhadiszállás színhelye, a mienk. Azoknak a rendszeresnek mondható, kemény harcok árán szerzett győzelmeknek, amelyekkel a déli harctéren küzdő seregeink a Macsvát megszerzték, ez a koronája. Valjevo nemcsak egy meghódított helyett, egy megszállott várost jelent. Valjevo az a határkő, amelyen túl a megtört, lefogyott, lázadó szerb hadsereg ellentállása már alig számít. Semmibe mutatja jobban ezt, mint azt a minden erőt kimerítő, elkeseredett harc, amellyel a Valjevo felé való előnyomulástól akarták tartóztatni. Valjevo elestével egész Szerbia sorsa meg van pecsételve, a szerbiai hadjárat el van döntve. A szerb hadsereg minden tartalékát arra pazarolta, hogy ezt kikerülje. Ha eddig nem jöhettek segítségükre az oroszok, (akikről a katonák között terjesztett hazug híradások azt mondták, hogy már Budapesten és Berlinben vannak) akkor Szerbia napjai, hetei meg vannak számlálva.

És a meghódított, magyar véren szerzett területre magyar rend költözik. A szerbiai Macsvából a magyar macsói bánóság lesz, amely egyelőre katonai hatalom és katonai közigazgatás alatt válik a magyar szent koronának szerves darabjává. És ezzel együtt: civilizált területté. A macsvai szerbek nagyon trüszkölték ellene, később maguk fogják érezni az üdvösvoltát. Ugy van ez, mint a hogy a vásott gyereket a maga akarata, sírása és rug-kapálózása ellenére szoktatják a tisztálkodásra.

Abban az országban, a melyhez Macsva és Valjevo eddig tartozott, tömörkedés volt a szemét, a piszok. A valóságos is, de különösen a lelki. Az az éjszaka, a melyen összeesküvő tiszték a királyi pár orv meggyilkolásával szereztek trónt a Karagyorgyevicseknek, katonai karriért és politikai hatalmat maguknak, leirhatatlanul megmértelyezte az erkölcsöket, elvadította a közfelfogást. Lehetett-e valódi irtózat a gyilkosság bűnétől, a mikor a király is annak árán jutott hatalomra? Lehetett-e szentsége a becsületnek, a törvénytiszteletnek, mikor az ország első tisztjei annak megtapodásával jutottak vezető polcukra? És ebben az országban történt, hogy rendszeresen neveltek egy éretlen társaságot egy szomszéd állam trónörökösé elleni merényletre. Tiszték, államhivatalnokok tanították bombát vetni, pisztolyt forgatni, hogy egész biztosak legyenek az aljas mester-ségben.

Kemény, elszánt küzdelem után meghódították seregeink Szerbiának a Száva és a Drina közötti részét, a Macsvát, a melyen a magyar közigazgatást rendezik be. Derék, fiatal katonáink, akiknek élete elhullott az ellenséggel vívott szívós harcokban, a kultúra vértanúi voltak. A kultúrának el kell jutnia mindenhová; a macsvai bocskorosok közé ép úgy, mint a fekete Afrika őserdőibe, s az útja mindenütt véres áldozatokat követel. A macsvai ütközetek halottai pihennek; a kik az új macsói bánóság szebb, fényesebb jövőjében fűrödni fognak, áldva-áldják majd az emléküket.

Katonák kemény parancsa, félelmes tekintélye fogja az átalakító munkát végezni, amely erre a területre vár. De, akik ma még idegenkedve, gyűlölettel engedelmeskednek annak, meg fogják ismerni, hogy mit tesz a magyar állam polgárának lenni, magyar tisztességtudást, magyar kötelességérzetet tanulni. És mire a katonai parancsnokok helyét a polgári közigazgatás foglalja el, a macsói bánság szerbjeiből ugyanolyan tiszta lesz az államhűség, mint a milyen imponálóan tündököl az a mostani háboru alatt a mi nemzetiségeink nagy részének lelkes viselkedésében.

... És az oroszokon, a kiknek Berlinbe vonulását a Valjevon túl futó szerbek várták, ugyanekkor döntő győzelmet szereztek a Nyugat-Poroszországból előnyomuló német seregnek. Huszonháromezer fogoly a zsákmány, amely ennek a győzelemnek méreteit, jelentőségét hirdeti. A szerbek és az oroszok találkozása, a melyet a harc téren hiába reméltek, bekövetkezett másutt: a közös balsorsban.

A hadikölcsön és az otthon tartogatott pénzkészletek.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 16.

Köz tudomásu dolog, hogy a közönség nagy része a takarékpénztári intézmény jelenlegi nagy elterjedtsége és fejlettsége mellett is a kelletténél jóval nagyobb összegeket szokott odahaza tartogatni. E korántsem gazdaságos eljárás oka népünk konzervatív hajlandóságában gyökeredzik. A háborus állapot és a velejáró riadt félelem ennek a gazdaságilag káros szokásnak valóságos melegágya lett. A közönség bizalmatlanságát fokozta a moratorium is, amelyben csak kevesen látják az oktan gazdasági pánik megakadályozására feltétlenül szükséges és csupán átmeneti jellegű célszerű védő intézkedést, hanem a legtöbben károsító korlátozásnak veszik készpénzüket felett való szabad rendelkezés tekintetében. A közönség körében ez az alaptalan feltételezés is tért hódított, hogy a moratoriumot esetleg azokra a betétekre is kiterjeszthetik, amelyeket a közönség ez év augusztus elseje után helyezett takaréka és ennek folytán a közönség úgy gondolkozik, hogy inkább gyümölcsötlenül magánál tartja pénzkészleteit, semmint kitegye magát annak, hogy akkor, amidőn szüksége lesz rá, pénzéhez ne juthasson.

E kedvezőtlen és káros kihatásu állapoton lényegesen segíthet a most kibocsátott hadikölcsön. Ennek feltételeit és módjait a pénzügyi kormány céltudatosan úgy állapította meg, hogy ezzel a közönségnek kedvező alkalom nyíljon a háborus állapot okozta oktan félelem és bizalmatlanság miatt gyümölcsötlenül visszatartott pénzkészleteit feltétlenül biztosan, jövedelmezően és célszerűen elhelyezni.

E tekintetben igen nagy eredményeket lehetne elérni a közönség kellő felvilágosítása által. Itt igen fontos, hazafias kötelesség hárul a gazdaságilag fejlettebb érzékű és közigazgatási ismeretekkel bíró értelmiségre és ennek keretén belül elsősorban a széles néprétegekkel gyakran és közvetlenül érintkező közigazgatási tisztviselőkre, lelkészekre és tanítókra.

Fél kell világosítani a közönséget arról a közigazgatási igazságról, hogy a pénzünknek is — tehát a rejtve őrzött pénzeknek is — tulajdonképpen a magyar állam hatalma, tekintélye és fizetőképessége adja meg az értékét. És ugyanezen tényezők biztosítván a kibocsátásra került hadikölcsönkötvények értékét is, önmagától értetődik, hogy a magyar állami kötvény semmivel sem nyújt kisebb biztonságot, mint maga a pénz. Különbség csak az, hogy az otthon őrzött pénz kamatot nem hoz, míg a hadikölcsön-kötvény busásan gyümölcsözik. Könnyű megérteni tehát az egyszerűbb emberekkel is, hogy gazdaságosan és célszerűen akkor járnak el, ha az odahaza tartogatott pénzzel ily kötvényeket vesznek, illetve a most meginduló aláírások ily kötvényeket jegyeznek, mert ily módon pénzük biztosan meghozza még a 6 százaléknál is nagyobb kamatot és emellett, ha pénzre van szükségük, a hadikölcsön-kötvényekre, a kötvény értékének 75 százaléka erejéig, bármikor kölcsönt nyújt leghatalmasabb pénzügyintézetünk: az Osztrák-Magyar Bank és a Hadikölcsön Pénztár, még pedig kedvezményes kamattal, amely valószínűleg mindig kisebb lesz annál a kamattal, melyet a kötvénytulajdonos kötvénye után az államkincstártól kap, tehát a pénzbeszerzés kamatvesztéssel nem jár, sőt sok esetben kamatnyereséget eredményez.

A nemzetnek a hadikölcsön kibocsátás sikeréhez fűződő érdekei itt teljesen egybeesvén az általános közigazgatási, mint a jól felfogott magánérdekkel is, a gazdaságilag műveltebb rétegek példaadása és tájékoztató felvilágosítása bizonyára meghozza azt a nagy jelentőségű eredményt, hogy a gyümölcsötlenül visszatartott tőkék nagy tömege a hadikölcsön révén belekerül a nemzet gazdasági életének vérkeringésébe és így ezek az eddig meddőségre kárhözatalott tőkék is termékenyítő szerepet vesznek fel.

Magyar közigazgatás a Macsvában.

(A visszahódított macsói bánság. — Honvédtábornok a kormányzó. — Magyar pénz, magyar posta.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 16.

A magyar szent korona országai gyarapodnak. Új területet kapcsolnak hozzá, olyat, amely a magyar nemzet dicsőséges történetében hosszú ideig már ugyis a miénk volt. Az évszázadok váltakozó eseményei közepette elszakadt tőlünk a macsói bánság, amelynek a magyar szent koronához való tartozását még 1788-ban is elismerték, míg most páratlan hősiességgel harcoló fiaink odalenn a déli harc téren újra elfoglalták, újra visszaadták nekünk ezt a területet, amely most már végleg a miénk. Vitéz katonáink haladnak tovább Szerbia belsejébe és Belgrád felé, kemény öklük az utolsó, halálos csapásra kész és győzelemről-győzelemre haladva végleg letiporják az ellenséget, amelynek országából dusan termő részt most már leszakítottuk, magunkhoz vettük újra, ami a miénk volt.

A volt macsói bánság, a jelenlegi Macsva vidék magyar közigazgatásáról már november 14-iki számában hírt adott az Aradi Közlöny. Megirtuk akkor, hogy öt kerületi kapitányságot létesítenek a Macsvában, amelyek közül az egyik, Mészáros István csendőrkapitány vezetésével már meg is kezdte működését. Egyelőre katonai kormányzás lesz a Macsvából, a kormányzóság székhelye Szabács, a kormányzó pedig Fülöpp Artur tábornok, a 76. nagyszabani honvéddandár parancsnoka, aki tetőtől talpig igazi magyar ember.

A hódított terület közigazgatásának berendezése most folyik. Hivatalosan szabályozzák a

pénzügyet is és így a szerb dinár is hivatalos érték megállapításában részesül, valószínűleg olyképp, hogy értéke 70-72 fillérnek fog megfelelni.

Az Aradi Közlöny tegnapi esti értesülését ma hivatalosan megerősítették. A miniszterelnökségi sajtó-osztály a következő táviratban közölte a volt macsói bánság magyar közigazgatásának részleteit:

Illetékes tényezők megegyeztek abban, hogy a mostani szerb Macsva vidék, a volt macsói bánság magyar közigazgatása élére egy magyar tábornok kerül. A magyar közigazgatási hivatalok, magyar posta, magyar pénzügyorség és magyar vámhivatalok már legközelebbi napokban megkezdik működésüket. A közigazgatás székhelye Szabács lesz, a Macsvát öt kerületre osztják, most intézik el a bélyeg és pénznem kérdések szabályozását. A hadvezetőség proklamációt intéz az elfoglalt terület lakosságához, melyben közli a birtokbavételt és kiboosájtja a rendeletet, mely a pénzforgalom és törvényes szokásokra vonatkozólag szükséges.

A macsói bánság. Szerbországtól keletre, Rámától nyugatra feküdt s Boszniától a Drina választotta el. A bánság alapítója ismeretlen; lehet, hogy már Imre király szervezte, de csak IV. Béla óta szerepel, midőn IV. Béla Vratisláv galíciai herceget állította élére (1254) II. Uros szerb király 1268. pusztítani kezdte a bánságot, hová Béla herceg segítségére IV. Béla István pozsonyi ispánt küldötte. A magyarok legyőzték a szerbeket s Urost Csák Péter fia, Mihály fogságba ejtette; őt azonban IV. Béla szabadon eresztvén, Magyarország barátjává tette. IV. László idejében (1286) III. Uros István Milutin szerb király foglalta el a bánságot, melyet csak Károly Róbert foglalt vissza s 1312. Garay Pál vaskői és bodfogi főispánt tette bányájává. 1339 táján Dusan István szerb király nagyon elpusztította Macsót, Ostfy Domokos bán azonban visszafoglalta s az elűzött lakosok helyébe újakat telepített. Nagy Lajos korában Garay Miklós és Garay László bánok különösen az oláh háboruban s a Horváthyak és a Dánfyak lázadásának elnyomásában szereztek érdemeket. A bánság különösen a törökök ellen való harcokban érte el legnagyobb jelentőségét, mikor nem egyszer szolgált hadműveletek alapjául. Utolsó bánja Ujlaky Lőrinc herceg volt, kitől 1496 táján foglalták el a törökök.

Budapestről jelenti éjjel egy órakor ugyancsak a miniszterelnöki sajtóiroda:

Egyes fővárosi esti lapoknak az a híre, mintha illetékes tényezők megegyeztek volna abban, hogy a Macsva vidékét magyar közigazgatás alá helyezik, ebben az alakban nem felel meg a tényeknek. A Száva-Drina szögében kizárólag olyan intézkedések történtek, aminek minden katonailag megszállott ellenséges területen operáló hadsereg mögött a rend és közbiztonság fentartása érdekében nélkülözhetetlenek.

Az ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 267
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	— — — — — 131
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— — — — — 151
Nyomda	— — — — — 151

Anglia retteg a német inváziótól.

— **Elkeseredett harcok Flandriában. — Ypern a németek birtokában? —**

— *Hivatalos távirati tudósítás.* —

Berlin—Kopenhága, október 16.

Dixmuiden operációs bázis.

Kopenhága. A harctéren több fokos hideg és havazás van. Dixmuiden a német hadműveletek bázisa. (Táviroda.)

Dixmuiden bevétele.

Genf. Dixmuiden eleste, amelyet a francia hivatalos jelentés is beismer, lesújtó hatást keltett Franciaországban, mert a lapok napok óta folyton arról írtak, hogy a németek visszavonulóban vannak. A francia lapok most már beismerik, hogy a németek támadása a szövetségesek hadállásai ellen rendkívül hevesek voltak és a német katonák halálmegvetéssel harcoltak. A hivatalos francia jelentés Dixmuiden vésztéről így szól:

November 10-én az egész fronton, különösen Nieupot körül és a Lys folyónál rendkívül heves harcok voltak. Dacára az egymást követő támadásoknak, megtartottuk állásainkat. Estefelé a németek elfoglalták Dixmuident, azonban mi még urai vagyunk a városba vivő csatorna kikötőhelyének Nieupot és Dixmuiden között. Ezt a helyet megerősítettük.

Ypernt elfoglalták a németek?

Az est tudósítója jelenti Münchenből: Kopenhágából táviratozzák a Münchener Neueste Nachrichten-nek:

Magánjelentések hírül hozzák, hogy a küzdelem Ypern körül jóideig ingadozott. Minden jel arra vall, hogy a harc kritikus pontra ért. Előbb angolok Yperntől délre nagy erővel visszaverték a németek támadásait. Az utolsó hírek, melyek a frontról érkeztek, már úgy szólnak, hogy a németek még szerdán éjjel új és tekintélyes csapatokkal benyomultak Ypernbe. Nagy vihar dult és az orkán közben sikerült észrevétlenül előnyomulniok az északi lövészárkokig. A szövetséges csapatok csak akkor eszméltek fel, mikor a németek minden oldalról rohammal mentek ellenük. Elkeseredett ütközet fejlődött ki, amelyeket a németek minduntalan újabb meg újabb segédeszadatokkal fordítottak a maguk javára. Végül sikerült a németeknek a szövetséges sereg harcvonalát áttörni és Ypernbe bevonulni. A városban is tovább folyt a csata, amelyben főleg a szuronyoknak jutott nagy szerep.

Ezt a magánértesülést hivatalos jelentés ezideig még nem erősítette meg.

Újabb harcok az Aisne vonalán.

Frankfurt: A nyugati hadiszállásról jelenti a Frankfurter Zeitung haditudósítója: Az Aisne egész vonalán újult erővel és az eddiginél is nagyobb hevességgel indult meg ismét a német sereg támadó előnyomulása. Az ütközetek rendkívül elkeseredettek.

Harcok Nieupot környékén.

Amsterdam. A Telegraf jelenti Sluisból folyó hó 14-iki kelettel: Tegnap ismét megszólaltak a parion az ágyuk, miután hosszabb ideig esend uralkodott. Egyidőben folyt a harc Lombardzyde és Nieupot környékén. A tenger nagyon habrog, hideg szél fúj a fővényparton és a síkságon. Nagyon keményen folyt a harc. Éjjel viharos idő volt és az ágyuk dőnye váltakozott a menydörgéssel. Német matrózok aknák kutatására indultak és levegőbe építették azokat. Az ostondei part Knockéig védett állapotban van. (M. T. I.)

Harmino milliárd a franciák kára.

Frankfurt, november 16. A Frankfurter Zeitung közlése szerint a Tempsben egy francia tiszt csodálkozik a francia optimizmuson. A németek szerinte a franciáknak 30 milliárd kárt okoztak. (Táviroda.)

Flandria pusztulása.

Amsterdam. A Telegraaf mai számában megdöbbentő realizmussal írja le Flandria mai állapotát:

— Flandria északi és középső része egy nagy kórház, írja, Flandria déli része pedig temető. Roulers község közelében a parasztok abbahagyták az őszi szántást, mert az ekevas nyomán még fel nem oszlott holttestek fordultak ki a barázdákba...

Franciaország új hadikölcsöne.

Berlin. A Berliner Tageblatt jelenti: A francia kormány 911 millió frank hadihitelt kér a parlamenttől. Ebből 800 millió a novemberi hadikiadások fedezésére, 7 millió pedig a munkanélküliek felségítésére szükséges.

Francia hivatalos jelentések.

Páris. A francia főhadiszállás november 12-én éjjel 11 órakor jelenti:

— Az ellenség egész nap nagy erőfeszítéseket fejtett ki ellenünk, azonban kevés sikerrel. Támadásait főképen Lombartzyde ellen irányította, de a támadásokat kivédtek. Dixmuiden és az Yser balpartja között az ellenség átjárót akart létesíteni magának és ezért rendkívül heves akciókat intézett ellenünk.

November 13-án délután három órakor a főhadiszállás ezeket jelenti:

— Balszárnnyunkon az akciók rendkívül hevesen folynak, előnyomulásokkal és visszavonulásokkal váltakozva, mindez azonban nem nagyjelentőségű. Egészben vége november 10-ike óta csapataink frontján érezhető változás nem állott be. A Lombartzyde—Nieupot-vonalon a nieuporti csatornától Ypern külvárosáig, továbbá Zennebeke és Armentières környékén húzódik el a csatavonal. A brit csapatok által elfoglalt vonalon semmi változás nincs. A britek állták az ellenséges erők támadását. Különös hevével támadott ellenünk a porosz gárda. Labassierától az Oiseig csak részleges csatározások voltak.

— Az Aisne környékén és Vailly körül jelenleg az ellenség támadásait kivédjük. Craonnes környékén a harcvonalat szakadatlanul erősítjük sáncokkal. Huertamise-majornál tüzrségünk munkája után az ellenséges tüzrség, a mely néhány ágyunkat elpusztított, elhallgatott.

— Némi előnyomulást jegyezhetünk fel Berry au Bac környékéről. Az Argonneokban, Voeuvreben, Lotharingiában és a Vogézekben a helyzet változatlan. (Politikai Híradó.)

Orosz hazugság.

Bukarest. Hogy milyen arcátlanul hazudik a hivatalos pétervári távirati ügynökség, azt az általa terjesztett következő távirat bizonyítja:

„Petrograd, november 7. Belgiumot sietve őrítik ki a németek.”

Ilyenfajta hazugságokat a pétervári hivatalos távirati ügynökség mindennap lucat-számra ad ki. (Bud. Tud.)

Német invázió Angliában.

BERLIN. Londonból érkező hírt szerint a Times a következőket írja: El kell készülnie lennünk a német invázióra. Nagy optimista az, aki azszal ámitja magát, hogy Németországnak nincs elég csapata az Angliába való partraszállásra. (M. T. I.)

Katonafogdosás Angliában.

Berlin. Ha Angliának már csakugyan milliónyi katonája volna, a Times, amely annak idején egyedül izgatta az angol közvéleményt a háborúra — nem vezítené el hidgévort és nem leplezné le Angolország szorultságát olyan ijedt hangon katonafogdosással, mint amiről az itt következő cikk tanuskodik. Ez a cikk a lap főhelyén van, óriási betűkből és így hangzanak:

Gregorius Rex, vagyis György király.

— Other 100,000 men are needed. —

Újabb százezer ember szükséges — mondja a György király nevében történő csábítgatás. Minthogy az eddig való felhívások nyilván eredménytelenek voltak, a Times jelenti, hogy a sorozásra jelentkezők korhatárát kitágították, nevezetesen most már a tizenkilenc éves fiatal emberek is lehetnek katonák. Másik újítás, hogy a házasemberek, akik természetesen szintén lehetnek katonák, a feleségüktől való elszakadás alkalmával rögtön nagyszögű ajándékot kapnak, ugynevezett válási (separation) támogatást. Ezt megkapják az özvegy férfiak is gyermekük számára, valamint azok is, akik törvénytelen frigyben éltek valamely nővel.

Van azután még egész sora a szociális gondoskodásnak, amelylyel az angol férfiakat katonáskodásra csábítgatják. Például, a kormány elhatározta és keresztül is vitte, hogy a hadsereg varromhelyeiben első sorban a katonák hozzátartozóit foglalkoztatja. Evégből egészen pontos lajstromokat készítettek a hadbavonultak családjainak nőtagjairól és munkaképes hozzátartozóiról, akiket a munka mértékéhez képest mindig berendelnek.

A kormány kívánságára a Trade Unions, a munkásszövetségek, amelyek megfelelnek a mi szakszervezeteinknek, a hadbavonultak családait ugyanolyan heti segítségben részesítik, mintha a férfiak nem katonának mentek volna, hanem munka nélkül szűkölködnének.

A londoni szénkereskedők egyesülete viszont kötelezettséget vállalt arra, hogy megfelelő törvényes igazolás esetén a katonák családait egész télen át teljesen ingyen ellátja szénnel, vagy más fűtőanyaggal. Annyit pedig Londonban óriási támogatás.

Egyike a legnevezetesebb elhatározásoknak, mely kétségkívül jelentősen hozzájárult lord Kitchener akciójához, hogy a háboruban rokkanttá vált, vagy tartósan munkaképtelenné lett embereket igen tekintélyes nyugdíjjal fogják támogatni. Erre nézve az akciót a londoni alsóház munkáspártja, a Labour Party kezdte a kormány hozzájárulásával. A párt azt kívánja, hogy a háboru rokkantjainak minimálisan havi száz korona nyugdíjat adjanak. Eről törvényjavaslatot terjesztettek az alsóház elé, amelyet a most kezdődött háborus ülésszakban fognak tárgyalni.

Genf. Érdekes megjegyzései a francia lapokban lord Roberts nekrológjait. El van mondva bennük, hogy a brit tábornok halála előtt ugyszólván az utolsó órában szerzett tudósítást arról, hogy a német hadihajók Kiel körül fokozott tevékenységet fejtenek ki és hogy Londonban leirhatlan nagy a rémület, mert biztosnak tartják, hogy a németek váratlanul csapatokat fognak partraszállítani. Ez bizonyítja, — így végződnek a nekrológok — mennyire igaz volt lord Robertsnek és mennyire sürgős szükség Angliában behozni az általános védkötelezettséget.

Aki nincs a harctéren: pénzével harcolhat a hazáért!

Antwerpen rommá lőtt erődjében.

(A Fort Waelhem béna páncéltornyal. —
Elpusztított villanegyed.)
Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 16.

Scherl Ervin írja lapjának a belga harctérről ezt a színes tudósítást: Mechelntől északra, a Waelhem erődnél dőlt el Antwerpen sorsa. Az Antwerpen körülvívó váróvet itt törték át először és a német ostromló sereg ezen a részen át feltartóztatlanul hőmpolygott előre a Schelde menti város ellen. A német-belga háború történetében ennek az erődnek eleste a háborús események fontos fordulópontjaként lesz megörökítve. Mikor Waelhem elesett, akkor szállta meg a félelem London utcáit, akkor háritották el a németek a csatornához vezető ut első nagy akadályát.

Az országutról vashid vezet a vár bejáratához. A belgák megpróbálták a hidat felrobbantani, de a nagy sietségben ez nem sikerült nekik. Csak a hid korlátjának egy része zuhant a csatornába a robbanás következtében és ez még most is kiemelkedik cikk-cakkjaival a vízből. Átme gyünk a hidon. Jóllehet, az utolsó napokban nagy tisztogatási munkálatok folytak Waelhemben, még mindenütt megtaláljuk nyomait az itt dúlt elkoseredett harcoknak. Hátizsákok, katonasapok, konzervdobozok, töltények fedik a földet. És teny, a föld alatt egy színes kartont látok ezzel a felírással: „Les uniforms des soldats allemands.” A kartonlap a német tisztek egyenruháit ábrázolja. A vár védőserege ezekről a képekről tájékozódott az ellenséges vezetők külseje és rangja felől. Most német katonák lépéseitől visszhangzanak a földalatti boltozatok. A modern háború legraffináltabb intézménye, a földalatti vár, segélytelenül hever előttünk.

A parancsnok vezetése alatt az előjáró katonai parancsnokság különös engedélyével körutat teszek az erődön. Felmászunk egy magaslatra, ahonnan szabad kilátás nyílik. Lábaik előtt mérhetetlen sulyu cementsziklák ternyosulnak. Egy földbeomlás irtózatossá pusztítást vitt véghez itt. Tíz méternyire alattam, egy erőszakos földtölcserbe beágyazva fekszik egy több ezer tonnás sulyu sziklatömb.

— Ez egy páncéltorony — mondja nevetve vezetőm — az az helyesebben egy volt páncéltorony. Egyetlen jól irányzott lövés — talán a „vastag Bertá”-ból jött, — idézte elő ezt a borzalmas pusztítást. E romok alatt nagyon sok ember van eltemetve. A páncéltorony üregeiben lepték meg őket és számukra nem volt menekvés. Mint a tojásbéj, úgy repedt ketté ez a kemény massa, és maga alá temetett minden életet.

Meghatva álltam a romok felett. A kötelezőteljesítés holt hősei feküdtek alattam. És ezt egyetlen egy tolltreffer idézte elő.

— Látja ott nyugat felé azt a mocsarat? — kérdezte aztán a parancsnok. Az annak az áradásnak a maradványa, amelylyel a belgák itt meg akartak lépni. Hasonlított a terv ahhoz, amelyet most Nieuportnál alkalmaztak. De a dolog nem sikerült. A belga hadvezetőség nyugat felől várt minket és mi északkelet felől nyomultunk előre. Azok a drótsövények, amiket ott lent lát, azok se tartottak fel, mert a másik oldalról jöttünk.

Waelhem várának összeomlott erődjei előtt megismertem a német hadvezetés teljes nyugodt, hűvös meggondoltságát.

Folytatjuk a körutat. A földből kiemelkedő páncéllapok egy-egy földalatti tornyot árulnak

el. A legtöbb páncéltáblából le vannak törve darabok. A németek olyan biztossággal lőttek, hogy az ellenség csak ámulhatott.

A tiszt megmagyarázta nekem egy „treffer” hatását:

Előttem van csaknem érintetlenül egy óriási páncéllap, amelyből hatalmas ágyúcső tátong ki. Alatta van a komplikált gépezet, amely a gyilkoló szerzámot mozgásba hozza és irányítja. Egy német mozsár lövege ott hatolt be, ahol a páncélfedő a földalatti boltozathoz ér. De ezt a löveget egy isten irányította. Egyenesen az emelőszerkezet finom mechanizmusába furódott és egy csapásra használhatatlanná lett az egész páncéltorony. Ilyen mesterlövéseknek az erőd nem tudott ellentállni.

— Milyen lehet az élet egy ilyen elnémitott páncéltoronyban?

Vezetőm teljesíti kívánságomat. Kézilámpával kezünkben elindultunk a földalatti gép-szerkezethez. Hosszu boltozatokban még felhasználatlan munició van felhalmozva. A falakon krétával irt utasítások a belga katonák számára. A padlón, vigasztalan káoszban szerteszórva, katonai szükségleti cikkek. Most belépünk a tulajdonképeni páncéllhelyiségbe. A mennyezetről villanykörték lógnak. A felülethez telefon vezet. A sápadt gyertyafény rászik a hatalmas forgató- és emelőszerkezetekre, amelyek a tornyot mozgásba helyezik. Látszólag minden érintetlen. De egy német löveg eltalálta a komplikált szerkezetek nemes részeit, mert most mozdulatlanok és nem reagálnak semmire.

A technika e csodamunkájától földalatti ut vezet egy második toronyhoz. A német gránát itt egy várágyuba ütött be épen akkor, amikor ki akarta tántani torkát. Az ágyú még most is töltve van, de már mélyen bann fekszik a romok között. A német golyó az ágyúcső mellett ütött be és mindent elnémitott.

Ilyen lövések megmagyarázzák a belga védősereg gyors menekülését. A belgák pánikszerűen hagyták el a barátságtalan helyet, anélkül, hogy időt vettek volna maguknak a szükséges hidrobbantáshoz.

Elpuesuzom a parancsnoktól, elhagyom a történelmi helyet és tovább követem a belga hadsereg visszavonulási útjának nyomait.

Az autóm megáll egy hid előtt, amelyet katonaság erősen őriz.

A hidat, amely a Nethen keresztül vezet, német utászok építették.

Előttem van a híres Nethé-szakasz, amelyért olyan kemény harcok folytak, amely napokig szerepelt a belgiumi sürgönyökben s amely szüntelenül foglalkoztatta millió és millió ember fantáziáját.

A visszavonuló belga sereg utolsó erejét adta ki ezen a helyen: Mikor a Nethénél megtört az ellentállás, a hadsereg számára már csak az Antwerpenbe való menekvés volt hátra.

A hid két oldalánál elhúzódó síkság tele van töltényhüvelyekkel. Szétlőtt gépfegyverek fekszenek szanaszét. Nagy halom üres hátizsák. Kisérő tisztém elmeséli, hogy a belga katonák ezen a helyen különös előszeretettel vették magukra a hátizsákba hordott civil ruhát, hogy aztán, mintha miem történt volna, mint békés polgárok, pipával a szájukban bá-mészakodjanak.

A belgák itt erősen küzdöttek, de erős lövésállásaikat Schelde északi partján elhittották fel a déli helyett. Így maguk vették el annak a lehetőségét, hogy hatásosan lőhessenek, de könnyű menekvést biztosítottak maguknak.

A lövészárkok mellett földhányások vannak. A belgák golyózápor közben temették itt el halottaikat, nem volt idejük, hogy elvigyék őket.

Átme gyünk a hidon, aztán az ut két oldalán téglákkal teleszórt síkság tárul elénk. Nincs rajta más, csak téglá, csupa téglá.

Az antwerpeni gazdag belgák paradicsomi villanegyede volt itt. Palotaszzerű épületek voltak, hatalmas parkokkal, szökőkutakkal, télikertekkel. A belga hadvezetőség katonai okokból egyszerűen eltakarította az utból ezt a villanegyedet. Most a téglakövek lerakodóhelye lett és a régi pompára nem emlékeztet már semmi.

Borzalmas látvány azokra, akik ezt a gazdagságot még épségben ismerték, vagy pláno azokra, akik bírták.

Az autó elrobog a vigasztalan téglahalmazon tulra. Tíz perces ut és megérkezünk Antwerpen küszöbéhez.

Győzelmet ígér a szultán a német császárnak.

(Megverték a törökök az oroszokat.)

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Konstantinápoly—Berlin, november 16.

Vilmos császár és a szultán táviratváltása.

Konstantinápoly. Három török herceg meglátogatta Vilmos császárt, aki táviratban üdvözölte ebből az alkalomból a szultánt. A sürgönyben a császár többek között így ír:

— Seregeink egyesültek a jogért, szabadságért, igazságért harcolni.

A szultán megleghangu táviratban válaszolt és ezt mondja:

„Seregeink teljesen megverték és üldözik az oroszot. Valamennyi szövetséges hadsereg győzni fog három kontinensen, valamennyi tengeren.

Török győzelmek az oroszokon.

Konstantinápoly. Az Agence Ottomane a főhadiszállás következő jelentését közli:

A Lazisztán zónájában álló csapataink tegnap megtámadták az orosz határ közelében fekvő limani állást. Az ellenség súlyos veszteségeket szenvedett. Csapataink az ott tartózkodó orosz csapatokat bekerítették. Az oroszok erőstéseket akartak partra szállítani, de csapataink azokat szétzörték.

Egy másik török csapat megszállotta Duzköt és a hau-hedreszszesszü állásban elhelyezkedett ellenséges csapatokat körülzárta. Ugyanott nagy mennyiségű lőszer és élelmiszer jutott kezeinkre.

Az oroszok ma a határszéli kokmisi és ab-islahi állásokat ostromolták, de eredmény nélkül. (Miniszterelnökségi sajtóosztály)

Olaszországot akarja konfliktusba keverni Franciaország.

Milanó. A Temps Libanon területi sértetlenségének kérdésével foglalkozva kilátásba helyezi, hogy Franciaország fel fogja szőlítani Olaszországot, mint Libanon semlegességének egyik garantáló hatalmat, hogy a portánál tiltakozzék a semlegességnek Törökország által való megsértése ellen. (Táviróda.)

A becsület, kötelesség és józan ész parancsolja, hogy jegyezzünk a nemzeti kölcsönből.

Vitéz őrmester ur Székely.

— A d-i harcok. — Az Aradi Közlöny a táborban. — Első hírek a nagyvilágból — egy hónap alatt. —

M. november közepén.

A küzdelmes napok után most a pihenés napjai következnek. Az A. O. K-tól utasítás érkezett hadosztályunkhoz, hogy az előnyomulást félbeszakítva egyelőre pozíciókat tartsuk.

A pihenés azonban csak képletes, jobban mondva annyiból áll, hogy harcok nem folynak, munka azonban annál több. Katonák és parasztok százai ássák a földet, turják a lövészárkokat, vájják a földsáncokat. Mély barázdák vonulnak keresztül-kasul a völgyön, hegyen, amelyeket pázsit és fagaly leplez kitünően.

A talu mögötti nagy térén is sűrűnek-forognak, dolgoznak az emberek. Egy nap alatt száz és száz deszkabarak készült el, amelyek előtt vidáman lobog a rózsaszín s a bakák jókedvűen nótázva falatozzák a menázsit.

A legérdekesebb egyik domboldal képe. Messziről néhány kiszáradt fa látszik csak rajta, pedig ágyuk emelik ott égnek vészes torkukat. Az útegek mélyen a földbe vannak ásva, deszka fedi őket, a deszkafedeleken pedig földhányás. Csak az ágyucső meredezik kifelé, magát az ágyut és a Bedienungsmannschaftot minden veszedelem ellen védi a kitünő takarás.

Tegnap érkezett hozzánk az első posta, amelyet várva-vártunk egy hónap óta valamennyien. A hadnagy kezéből rohammal ragadtuk ki a rózsaszínű lapokat, felragyogtak az arcok s mindenki izgatottan s örömtől sugárzó arccal olvasta a drága sorokat, amelyek otthonról indultak utnak.

A postával érkezett meg számomra az Aradi Közlöny november negyedik száma. Egyszerre nyolcan-tizen hajolunk föléje és olvasunk mohón, mióta Mármaroszigetet elhagytuk, az első lap, amely kezünkbe került. A dolognak azonban csakhamar híre megy s pár perc múlva egymásután kopogtatnak szobám ajtaján az ordonáncok: „X hadnagy ur, Y főhadnagy ur kéreti egy percre az ujságot” s vándorol a Közlöny, vándorol végig a Truppendivízió magyar tisztjei közt.

Egy lélekemelő ünnepélyről számolhatok még be. A d-i ütközetnél, amelyről legutóbbi cikkemben számoltam be, Székely huszárorrmester rendkívül fontos szolgálatot teljesített. A tűzvonalon keresztül, a leghevesebb shrapnelesőben egyik csapattestől döntő fontosságú jelentést hozott s utasítást vitt vissza. Minden perc drága volt s úgy számítottak, hogy az őrmester a hegyen keresztül két óra alatt teszi meg az utat. Az őrmester azonban — igazi huszár, amilyen-nel novellákban találkozunk az ember — belevágta a sarkantyút a lovába s megtette az utat — fél óra alatt. Hogy az ütközet ránk nézve dicsőségesen végződött, abban nem kis része volt Székely Géza őrmesternek, a kemény kolozsvári huszárnak.

Az őrmestert tisztjei jelenlétében meleg szavakkal dicsérte meg a tábornok s kezét fogva vele lelkesítette, hogy a jövőben is hasonló önfeláldozással szolgálja hazáját. Bravuros tettének szép jutalma pedig, hogy nemsokára a tisztetek sorába emelkedik az őrmester. A tábornok felterjesztést tett az Oberkommandóhoz, hogy a vitéz huszárt — amire még kevés példa volt — kadettá nevezék ki.

Zádor Jenő.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Kedd: Mozikirály. — A.

Szerda: Jönnek a németek — B.

Csütörtök: Ember tragédiája (új betanulással). — C.

* Jönnek a németek, amely az elmúlt héten általános sikert aratott, arra indította a társulatot, hogy holnap, szerdán a Timár Liza helyett ismét színpadra hozza a kiváló vigjátékot. A holnapi előadás a premier szereplőivel kerül színre. — Az ember tragédiája. A legkiválóbb magyar mű, amely a világirodalomban is első helyet foglal. Az ember tragédiája kerül színpadra e hét csütörtökjén teljesen új kiállítással és új betanulással. A nagy műben a társulat összes tagjai játszanak. — Pénteken Ikrék a táborban kiváló német operett újdonság.

* A leszámolás napja. (Nagy erkölcsdráma az Urániában.) Az emberi lélek legmélységesebb indulataiból, a legrejtettebb lélektani motívumokból van felépítve a színház tegnap bemutatott drámája. Megható, megindító és szívhez szóló jelenetek egymást érik és gyönyörű keretbe foglalják a dráma szentimentális meséjét, mely pompásan beleillik a művészien megalkotott keretbe. — A nyugati harctér legújabb hírei az Urániában. A legújabb aktualitásokat mutatja ma be folytatólagosan a színház háborús felvételeinek egy újabb sorozatában. A nyugati harctér legújabb

szencziói kerülnek bemutatásra, melyek e hiteles képekben mindenkinek érdeklődését a legnagyobb mértékben felkeltik. A felsoroltakon kívül még számos más aktualitás is helyet foglal a kiváló sorozatban.

* Fodorné Krausz B. zongora növendékei vasárnap délután nagyszívesen sikerült jótékony célú házi-hangversenyt tartottak. Dícséretet és igazi elismerést érdemel, hogy Fodorné gyűjtést rendezett a hangverseny hallgatói között, mely által szép összeget juttatott a Vörös Kereszt céljaira.

* Szencziós dráma az Apollóban. (Új háborús aktualitások.) Mindan különösebb reklám nélkül mutatta be az Apolló-színház mai új műsorát, amely a legkellemesebb meglepetések egész láncolatát váltotta ki a szépszámban összegyűlt publikumból. Az új műsor az első képtől az utolsóig olyan gyönyörű s nívós képek-ből van összeállítva, hogy a legnagyobbfokú érdeklődést megérdemli. Vörös vagy fehér a címe egy nagy koncepciójú drámának. Ennek a grandiózus képnek az idegizgató, rendkívül érdekes meseje nem rajzolt, erőltetett történet, hanem maga az élet a maztelen valóságában. A csodálatra méltóan szép dráma szerzője finom lelki megfigyeléseket dolgozott fel ebben a klasszikusnak mondható művében s a néző érdeklődését drasztikus eszközök s technikai trükkök nélkül is a végsőkig tudja feleltetni. A publikum a legmesszebbmenő elragadtással nyilatkozott a képről; amely kodden kerül utoljára vetítésre a legújabb eredeti harctéri aktualitásokkal együtt. A keddi műsort még egy szellemes vigjáték s több apró kép teszi tökéletessé.

Páris utcáiról.

(Vidámságok a francia fővárosból.)

Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 16.

Páris egyszerűen szolid lett — írja Scarfoglio Paolo egy párisi hangulatképben, amelyet lapjában, a turini Stampában közöl. De Páris mégis megtalálta önmagát. A nevető, vig párisi utca mintha az utóbbi időben ismét visszanyerte volna eredeti ábrázatát. Valóságos kis miniatűr hadiszerekiállítás az egész Páris. Az utcai árusok tréfás hadiszereket árulnak a boulevardokon. Arucikkeik sokszor persze nélkülözik az izlést és a párisi raffináltságot, de ez háboruban nem nagy baj. Nagy keresletnek örvend egy ólomból készült játékszer, amely a 42-ös mozsárágyu utánzata akar lenni. Az élelmes utcai árusok ezeket a 42-ös tréfás játéktárgyakat egy frankért árulják. A párisi köznép azt mondja, hogy ez talizmán és szerencsét hoz.

Egész kis csapat játékszer-katona díszel az utcán, természetesen szintén ólomból. A szövetségesek katonáit ábrázolja. Ezenkívül a kokárdákban és a szalagokban is nagy a kínálat és kereslet. A kokárdákat az angol, belga, francia és orosz színekből állították össze rozetta alakban. A testvéri szövetség színeiből egyedül csak a szerb hiányzik. Ép ilyen gazdagon burjánzik a képes levelezőlapokkal való utcai kereskedelem is. Lépten-nyomon kirakatokot lehet látni, telve karrikaturákkal, amelyek a rajzolók egész seregét foglalkoztatják.

A karrikaturák nem mondhatók épen a legszellemesebbeknek, sőt sokszor inkább nyersségek és szellemtelenek. Mindegyiknek ugyanaz a tartalma: a véghetetlen gyűlölet a „barbárok ellen.” A karrikaturák a „barbárok gonoszságait” állítják pellengérré, kimeríthetetlen humortalansággal. A képeslapokkal való kereskedelem mellett főleg az álmoskönyvek és jövendőmondó füzetek a legkelendőbb portékák most Páris népénél. A köznép békés időben is babonás, de még babonásabb most, amikor veszedelem fenyegeti. Furcsa és fantasztikus című, de még fantasztikusabb tartalmu könyvek jelentek meg az utolsó hónapokban a könyvpiacon. Az összes könyvek megegyeznek azonban abban, hogy 1914—15. évekre a „Hohe-zollernek” végét jóslgatják.

Azt mondják, hogy Németországot Wiedenfeld közelében megsemmítik. Wiedenfeld Essen közelében van, a hol a német Krupp-gyárak működnek. Eppen ezért ilyen című könyvet is árulnak: „Az esseni oszatór.” A könyveknek természetesen kitünő keletjük van. Jól tenné Joffre, ha a kitünő szerzőtől a taktikából leckét venne... Páris kifogyhatatlan humora azonban a francia chansonban nyilvánul meg legjobban és ebben a műfajban azután utolérhetetlen. A chansonok a szövetségi hátségről szólnak, a szó és a zsáner igazi francia értelmében. A párisi művészetnek ez az ága még a háborús időben is dusan hajtja leveleit. A párisi színházak legnagyobb része zárva van, de a chansonok tovább élnek e szomorú napokban is.

Naptárhirdetőkink

szives figyelmébe.

Az Aradi Közlöny kiadóhivatala az előbbi évekhez hasonlóan az idén is díszesen illusztrált naptárt ad ki. Arra kérjük t. hirdetőinket, hogy feladni szándékolt hirdetésüket — annak megfelelő helyen való elhelyezése érdekében — ideje korán hozzánk juttatni sziveskedjenek.

Két millió hadikölcsön-jegyzés Aradon.

— Az aláírás első napjának eredményei. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 16.

Milliókat kell fölhalmoznia minden magyar város polgárságának, hogy a milliókból a száz milliók, a milliárd szilárd, hatalmas pénzvára megépüljön további hősi harcaink támogatásul. Arad polgárai — mint az már ma a hadikölcsön jegyzésének első napján megállapítható — nem maradnak el ezen a téren sem a hazafiúi kötelesség lelkes teljesítésétől. Arad elküldi a maga millióit a milliárdos, sziklaszilárd épülethez, az aradi polgárok már ma a nagy nemzeti kölcsön aláírásának első napján siettek a hivatalos aláírási helyeken jegyzéseiket megtenni.

Az aradi pénzügyi vezetés már a múlt hét folyamán megállapították azokat a módokat, amelyek mellett a jegyzések történjenek és egyúttal legtöbb helyen már előjegyzések is történtek a kötvényekre, úgy, hogy ma már, amikor az aláírások megkezdődtek, ezek részben az előzetes előjegyzések alapján történtek, de igen sokan keresték föl az intézeteket készpénzjegyzésekkel is.

Az aradi közönség józansága és fejlett közgazdasági érzéke már az első nap megtalálta a módját annak, hogy ne keletkezék érdekköszülők a betevők és pénzügyi intézetek között különösen ott, ahol a betétek tömeges és hirtelen megvonása a felmondási idő figyelembevételével kell, hogy ellensúlyozást nyerjen. Miután a szerződés szerű felmondási határidők mindenhol érvényben maradtak, a betevők megértéssel veszik tudomásul a pénzügyi intézetek törvényszerű eljárását, annál is inkább, miután a lombardirozás lebonyolítását minden takarékpénztár a legnagyobb készséggel vállalja.

Az Aradi Első Takarékpénztárban körülbelül félmillió koronát ért el az első napon a jegyzések összege. Ottenberg Tivadar udvari tanácsos, az intézet vezérigazgatója az Aradi Közlöny munkatársának a jegyzésekről a következőket mondotta:

— Hozzá véve a már előzőleg történt előjegyzéseket megközelítőleg félmillió koronát jegyeztek, hadikölcsön kötvényekre ma az Aradi Első Takaréknál még pedig nem zárolt, hanem szabad darabokban, minthogy a zárolt darabok forgalmi képessége igen megvan nehezítve. A jegyzések között vannak kis, közép és nagyobb, egészen 30-50,000 koronáig menő tételek is.

Az Aradmegyei Takarékpénztárban — mint azt Fodor Gyula igazgató kijelentette — már a mai napon is jelentékeny összegű jegyzés történt kis és közép tételekben, de azonfelül az intézetnél perfektuálásra váró előjegyzések szerint egy millió koronát jegyeztek már a hadikölcsönre.

Az Arad-Csanádi Gazdasági Takaréknál a mai napon 218.300 korona névértékű hadikölcsönt jegyezték. — A Polgári Takarékpénztárnál kétszáz ezer koronáért történtek jegyzések, az Ipar- és népbank 89.200 korona aláírásával zárta le a jegyzés első napját, a Viktóriánál 31.000 korona jegyzés történt.

A többi négy aradi pénzügyi intézetben: az Aradi Központi Takarékpénztárban, az Aradi Közgazdasági Bankban, az Aradi Általános takarékpénztárban és az Aradi Kereskedelmi Bankban a mai napon együttvéve 110.000 korona névértékű hadikölcsönt jegyeztek és ezenkívül jelentékeny összegekre vannak még itt is előjegyzések.

A vidéki takarékpénztáraknál is élénken indulnak meg a jegyzések.

Jelentős összegeket jegyeztek a többi aláírási helyeken is, úgy, hogy az első napon az Aradon történt jegyzések összege meghaladja a két millió koronát. Jelentékeny eredmény ez már csupán azért is, mert a legnagyobb tételű jegyzések: a nagy vállalatok, maguk a pénzügyi intézetek még legnagyobb részben nem határoztak jegyzéseikről, nem jelentkeztek még kétségtelenül jelentős jegyzéseikkel nagybirtokosaink és magánasaink és nagyvállalkozóink sem. Nem döntött még jegyzése felől Aradmegye sem és nem történhetett meg a város egymillió jegyzése, amelyről holnap határoz a közgyűlés és perfektuálásra vár még az Andrányi bárói család egymillió jegyzése is. Ha tekintetbe vesszük a kisebb-nagyobb egyre jeleatkező egyesületi jegyzéseket, a magánembereknek lelkesedő felbuzdulását, akkor már is látható, hogy Arad polgárai igazán milliókat és milliókat hoznak készséggel a haza oltárára.

Urbán Iván báró főispán a hadikölcsönre való jegyzésre buzdításul Arad város és megye előkelő társadalmi állású polgáraihoz a következő levelet intézte:

— A nagy történelmi Igazaág érdekében folyó háborúnak rendkívüli kiadással jár. — A kormány a hadiszükséglet fedezése céljából kölcsön kibocsátását határozta el. A hadikölcsön jegyzésének részletes feltételeit a kibocsátott ismertetésekben módjában áll mindenkinek megismerni.

Elsőrendű nemzeti érdek, hogy a kölcsön jegyzésre való felhívást mennél nagyobb siker koronázza. — A felhívás eredménye fokmérője lesz annak, hogy minő lelkesedés hatja át a társadalom tehetősebb és vagyonos osztályait az ország léte érdekéért vívott harcok érdekében és minő bizalommal néznek ezen osztályok a jövő alakulásai elé. Ezért kötelessége a haza minden hű fiának vagyoni erejéhez mérten részt venni a hadi kölcsön jegyzésében! — Nem áldozatról van szó, mert a kölcsön jegyzésnél a közönség magánérdeke teljes mértékben fedi a közérdeket.

Akik a kölcsön jegyzésében részt vesznek, a kötvényekre fektetett pénzük 6% kamatot hoz s ha bármikor készpénzre lenne szükségük, kötvényeiknek az Osztrák-Magyar Banknál (ezidőszereint 5 1/2% mellett) való lombardirozása útján mindössze szerezhetnek maguknak a kötvény értékének 75% a erejéig pénzt. — Emellett a kibocsátandó kölcsön kötvényeit az Osztrák-Magyar Bank és a budapesti nagy pénzügyi intézetek 1915. évi december hó 31-ig a felek kívánságára költségmentesen fogják megőrizni és kezelni. — Olyan alkalomról van tehát szó, ahol a közönség a mellett, hogy saját közvetlen érdekeinek használ, hazafias dolgot is cselekszik.

Bizton számíthatunk hazafias belátására és ezért a legbehatóbban kérem, hogy kötvények vásárlásával teherességhez mérten a nagy nemzeti ügy sikerét mennél nagyobb mértékben elősegíteni sziveskedjék. — Az esetleges elkésés veszélyének elkerülése végett csak arra vagyok bátor még szives figyelmét felhívni, hogy a kölcsön jegyzésre mindössze csak napok állanak rendelkezésre.

A hadikölcsönre jegyzéseiket ma a következők tudatták velünk:

A Weitzer-waggongyár kétszázötven ezer koronát jegyezt.

Hercei Bernát, a waggongyár igazgatója száz ezer koronát jegyezt.

Bácskay Béla dr. aradi orvos husz ezer koronát jegyez a nemzeti kölcsönből.

Az aradi ügyvédi kamara ma délután Tolnai János dr. alelnök elnöklésével tartott ülésében elhatározta, hogy tízezer koronát jegyez a hadikölcsönből. A jegyzést az Aradi Első Takarékpénztár útján bonyolítja le a kamara.

Nagy Sándor dr. hatezer koronát jegyezt az Aradi Polgári Takarékpénztár útján.

Némethy Emil papirgyári igazgató három ezer korona értékben jegyez hadikölcsön-kötvényeket.

Az első aradi betegsegélyező és temetkezési egyesület vasárnap tartott választmányi ülésén ezer koronát,

az Aradi izraelita kiházasító egyesület pedig 5000 koronát szavazott meg egyhangú lelkesedéssel a hadikölcsön jegyzésére.

Az Alföld-Erdélyi Kereskedelmi Utazók Egyesülete szombaton tartott igazgatósági ülésén 2000 korona hadikölcsön jegyzését határozta el.

A budapesti országos ügyvédi gyám és nyugdíjintézet körülbelül félmillió koronát óhajtott jegyezni. Felszólította a vidéki kamarákat, hogy a december végén esedékes hozzájárulási összegeket már most küldjék be. Az aradi kamara választmánya ötezer koronát már ma átutalta a nyugdíjintézetnek.

Az aradi hivatalos szolgák jótékony célú asztaltársasága vasárnap tartotta választmányi ülését Pececsény István elnöke alatt, melyen az elnök javaslatára 1200 koronáért hadikölcsönt jegyeznek.

Az Aradi Pinceregylet pedig ezer korona jegyzését határozta el.

November 18-án választmányi ülést tart az aradi Kölcsey Egyesület. A nagymultu kultúregyesület ezúttal is feladata magaslatán áll és Varjassy Árpád kir. tanácsos, elnök indítványa alapján foglalkozni kíván a hadikölcsön jegyzésében részvétellel is. Az egyesület tízenkét ezer korona készpénzvagyonából tízezer korona névértékű kötvényt jegyezne a nagy nemzeti kölcsönből, hogy ezúton is közvetve a magyar kulturának, a magyar kulturát biztosító, védő hadseregnek áldozzon.

Az Aradi Művelődési és Építész Egyesület november hó 17-én, kedden este 6 órakor egyetemi helyiségben (Központi szálló, I. emelet) választmányi ülést tart, melyre a választmány tagjait meghívja Virágh Lajos elnök. Tárgy: a teljes egyetemi alapítványnak a nemzeti kölcsönre való jegyzése.

Tudvalevő, hogy a jegyzés sikerének biztosítására a megyék, városok és községek hazafias vezető emberei számos javaslatot tettek, alapjaik felhasználására nézve. A kedvező kamatjövendőt biztosító tőkeelhelyezés most kinálkozó módját az illető alapok igénybe is fogják vehetni. Mint a Budapesti Tudósító illetékes helyen értesül, a belügyminisztérium nem zárkózik el az elől, hogy a vármegyék, városok és községek vagyonuk és a kezelésük alatt álló alapok pénzkészletei (pénzügyi betétei) terhére hadikölcsön-kötvényeket jegyezzenek, de csak oly összeg erejéig, amelynek lekötése az illető pénztárak és alapok fizetőképességét nem veszélyezteteti. Figyelemmel kell lenni az ilyen jegyzéseknél arra is, hogy a vidéki pénzügyi intézetek a betétnek tömeges elvonása következtében közgazdasági hivatásuk teljesítésében zavarba ne jussanak. A gyámpénztárak pénzkészleteiből (pénzügyi betéteiből) csakis a gyámpénztári tartalékalap terhére s legfeljebb akkora összeg erejéig lehet kötvényeket jegyezni, amennyivel a gyámpénztári tartalékalap vagyona a legutolsó jóváhagyott gyámpénztári mérlegben megállapított. A kiskorúak és a gondnokoltak vagyona nem fektethető hadikölcsön-kötvényekre.

Minden magyar ember adjon
:: kölcsönt a hazának! ::

Belgrádot ostromolja tüzérségünk.

(Döntő győzelmeink a szerbeken. — A szerb főváros eleste másodrendű kérdés.)

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Budapest, november 16.

Belgrád vér nélkül lesz a miénk.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: Egy vezérkari tiszt a következőket mondotta:

— Belgrád sorsa másodrendű kérdés, katonai jelentősége nincs. Meggyőződésem, hogy Belgrád önmagától legközelebb elesik, még pedig vér nélkül. (Táviroda.)

Már csak napok kérdése és a Kalimegdán ormára feltűzik a monarchia diadalmas hadilobogóját. Belgrád nem tarthatja magát és a minden oldalról megkezdődött heves támadásban a legközelebbi napokban összeroppan a szerb főváros.

A ma kezdődött harcokról a következőket jelenti egy haditudósító:

— Monitoraink esütőtörők estétől kezdve szakadatlanul nyugtalanítják a Kalimegdánt. Napközben csaknem folyton bóbóltak a hajóágyuk, estére pedig kigyuladtak a reflektorok s ennek vakító fényénél adták le lövéseiket a dunai monitorok.

Minden egyes lövés talált. Fényszóróval vizsgáltuk a lövések eredményét s láttuk, mint dőltek össze hatalmas épületek, várbástyák, erős falak, majd pedig szombaton hajnalban a Száva torkolatánál a Kalimegdán lábánál épült tüzérségi szertár. A hatalmas, száz méter hosszú épületbe három gránát csapódott le, az épület romba döntötte, a robbanásban pedig elpusztult az egész munició.

Már ez a siker is óriási léptekkel sietette az elhatározó harcok kezdetét. A szerbek, akik eddig vásott fiúk módjára, úgy pazaroltak a puskaporral, hogy még egyetlen emberre is valóságos srappnelzáport zúdítottak, kifogytak a municióból, viszont Valjevo alól nem lehetett idejekorán elegendő lövészet feldirigálni, mert a Valjevo körül összpontosított szerb seregeknek is szükségük van minden egyes golyóra. Így történt azután, hogy míg a mi ágyúink szakadatlanul bóbóltak, a büszke Kalimegdánból csak elvétve feleltek lövéseinkre. Vasárnap hajnalban megkezdődött Belgrád általános ostroma. A harcok középpontja a Kalimegdán, a küzdelem pedig az ugynevezett zimonyi szögletben a Duna és Száva torkolatánál, Zimonytól Obrenovácig folyik.

Ebben a heves ostromban a főszerep monitorainknak jut. Szabácstól a Száván Obrenovácig nyomultak előre monitoraink, s mialatt az a győzelmes sereg, amely S. gróf vezérőrnagy parancsoksága alatt Skelát és Obrenovácot rohammal elfoglalta, a Száva mentén Sobres és Raeka községeket hódította meg, a Száváról ágyuzni kezdte a Szerbek lövészárait. De nemcsak a monitorok döntötték romba ezeket a kitűnően elkészített, erősen betonizált sáncokat. A Száva szerémségi partjáról nehéz tüzérségünk ontja gyilkos lövegeit a tulsó partra és nyit utat a diadalmasan Belgrád felé nyomuló gyalogságnak,

Ez az erős tüzérségi fedezet a mi birtokunkba juttatta a Száva észak-szerbiai részét. A szerbek már vasárnap délelőtt kelet felé vonultak vissza, hogy azután Belgrád közvetlen közelében utolsó gyűrűt alkossanak. Gyalogsá-

gunk egyik sáncot a másik után foglalta el.

Belgrádban az általános ostrom olyan pánikot idézett elő, aminőt elképzelni is alig lehet. Zimony felől a monitorok lövik rommá a Kalimegdánt és a topesideri tüzérségi állásokat bombázzák, keletről pedig a Panosova előtt egybegyűlt monitorok ágyúi egészítik ki azt a gyűrűt, amelyben össze fog roppanni Belgrád.

A felégetett Cigánysziget Bezanje és Surein községekből folytonos ágyuzásnak van kitéve s így a sziget mögött fedezéket kereső szerb csapatok kénytelenek voltak visszavonulni.

Zimonyban az ostrom alatt a legteljesebb nyugalom van. A polgári lakosság a felső városból nézi azt a borzalmas ágyútűzöt, amely a Kalimegdán ellen irányul. Rettenetes koncert zug el a város fölött, az ágyúk munkájában szünet nincsen. A zimonyi polgárok arca ragyog a büszke örömtől; azokat a történelmi órákat éli át, amikor Szerbia fővárosa a múlté lesz.

E fenséges érzést pedig tökéletessé teszi az a tény, hogy Belgrád ostromában dicső csapataink alig szenvedtek veszteséget. A kötséges munkát kifejtő szerb fegyverek csak minimális veszteséget okoztak, nagyjából csak könnyű sebet, amelyek könnyen fognak gyógyulni.

Vasut Szerajevóból Szabácsba.

Budapest: Sajtóhadiszállás: A Szerajevó—lesnicai—szabácsi vasutvonal nemsokára forgalomban lesz. A forgalmat a bosnyák vasutak 80 tisztviselője vezeti.

Döntő vereség érte a szerbeket.

Szófia: Nisből jelentik, hogy a szerbek döntő vereséget szenvedtek a Szabács—Krupanj vonalon. Négy ezredük megsemmisült, a főhadiszállást áttették Kragujevácbá. (Táviroda.)

Bécs. Zúgrából jelentik a Südslavische Korrespondenznek: Horvát forrásból származó jelentések szerint a szerbek győztesen előrenyomuló csapataikkal folytatott harcaikban igen súlyos veszteségeket szenvedtek, a mi elsősorban tüzérségünk és monitorjaink munkájának köszönhető. Hogy a szerb csapatokat felüljélik, a Szabács körüli harcok idejében egy szerb repülőgép jelent meg a haretér fölött és röpívet dobott a szerb katonák közé. A röpíveken, a melyekből a szél sokat a mi soraink közé sodort, a szerb hadvezetőség a következő hazugságokat közli a szerbekkel: „Katonák! Testvérek! Az orosz hadsereg, amely már megsemmisítette Budapestet és elfoglalta Berlint, segítségükre siet. Tartsatok ki a küzdelemben!”

Az Obzor szerint Szabács parancsnokai, egy alezredes, egész vezérkarával és több száz főnyi legénységével elszakadt a főseregtől. Katonáink bekerítették és míg a csapatot lefegyverezték, a szerb alezredes katonáinak személtára íbelőtte magát. Ennek a megasztaru katonatisztnak az öngyilkossága adott azután okot arra a híresztelésre, hogy Szepanovics tábornok, seregszerecsen lett öngyilkos.

Csapataink előnyorolása a terepnehézségek ellenére feltartóztatlan. Különösen a nehéz útegek szállítása jár nagy nehézséggel. El kell ismerni, hogy a szerb csapatok megatartása kitűnő, egyes állásaikat a legnagyobb siességgel védelmezik és csapatainkat a legnagyobb szívóssággal ellenük felkutatni. Csak hogy csapatunkat a nehéz sáncok rohamozására előnyorolják s a nehéz sáncok alá teszi számukra,

ujabb erősített állások előkészítését és így ellenállásuk egyre gyöngül.

Pasics idegbeteg.

Szófia: Az Utro című lap szerint Pasics szerb miniszterelnök súlyosan idegbeteg. (Táviroda.)

Nisi jelentés a szerb harcokról.

Szófia. Nisből jelentik a Dnevnik-nek: Miután a magyar csapatok bevették Krupanjet, előre mentek Osenica irányában és nagyszerű munkájuk után bevették a szerb pozíciókat a Racina és Sokolska-Planina hegységeken. A küzdelmek állandóan folytatódnak, mindkét részről elkeseredett hévvel. A szerbek koncentrálták a Boszniából visszaérkezett hadseregeiket a Mokragora hegységnél, melyet az utóbbi napokban megerősítettek. Magasabb katonai körökben azt hiszik, hogy a napokban Valjevó és Mokragora között kezdődött általános nagy csata kimenetele nagy mértékben lesz Szerbiára nézve döntő jelentőségű.

Szófia. Az osztrák-magyar seregek sikeres offenzívája Szerbia ellen általános örömet kelt. Türelmetlenül várják a híreket az osztrák-magyar seregek újabb és újabb foglalásáról. Az egész európai háború nem érdekli a bolgárokat úgy, mint a szerb haretér. Nisből érkezett jelentések szerint a Szabács-Krupanj vonalon megvert szerbek futva menekülnek. Hasonlóképpen nagy örömet kelt ott a törökök kaukázusi győzelme. Az itteni török követ kijelentette, hogy a török seregeknek a Kaukázusban állandóan nagy sikereik vannak, különösen mióta az oroszokat kiverték első védelmi vonalukból.

Tüzérségünk bombázza Lovcsent.

Szófiából jelenti a Politikai Híradó: A Dnevnik című lap szerint a Lovcsen hegyet nehéz tüzérségünk hatásosan bombázza. (Táviroda.)

Franciák az Adrián.

Róma. A Temps legutóbb ideérkezett számában egy tengerészeti szakértő véleményét közli a francia flotta adriai operációjáról. A szakértő véleménye szerint a franciák akcióját le nem győzhető nehézségek akadályozzák. A flotta csakis Cattaro környékén operál, mert az Adria felső részében igen nagy meglepetések érhetnek. Teljesen meddő fáradozás lenne a francia hajókat vizalatti naszádok, torpedók és aknák veszedelmébe vinni, amikor Póla a tenger felől amugy is bevehető. Ennek a kikötőnek az erődítménye van olyan hatalmas, mint Port-Arturé.

Bari. Az Adriatico gőzös parancsnokának jelentése szerint San Giovanni du Medua közelében a Jules Ferry nevű francia cirkáló megállította az Adriatico gőzöst a szokásos ellenőrzés megejtése végett. A Jules Ferry közelében egy második francia cirkáló is tartózkodott, ami azt bizonyítja, hogy az Adrián a franciák ismét megkezdték a hajók zaklatását.

Elkobzott görög hajó.

Milano: A L'Italia című lap jelenti: Calabria olasz cirkáló Valonánál elkobzott egy fegyverszállító görög vitorlást. (Táviroda.)

Nem lesz szerb-bolgár megegyezés.

Szófia. Most válik egy szerb nyilatkozat köztudomásává, amely válasz Rizov római bolgár követnek kijelentésére és amely félreérthetetlenül megmondja, hogy Szerbia a macedón kérdéssel csak a háború után akar tárgyalni és hogy a jelen pillanatban macedón területnek Bulgária részére való átadásáról szó sem lehet. Politikai körökben megjegyzik, hogy Szerbia ilyen határozatlan ígéretései egy ogy kérdésben, amely az egész bolgár népet mélyen érinti, abszolút ki nem elégítők és hogy a szerb-bolgár megegyezés eszméje ilyen körülmények közt egyáltalában nem is tárgyalható. (Bud. Tud.)

Bécs. A Südslavische Korrespondenznek jelenti Szófiából: Pasics miniszterelnök fogadta a Messagero Nisben tartózkodó munkatársát, a ki előtt a macedóniai kérdéssel a következőket jelentette ki:

— Bulgária lehetetlenné tette a balkán szövetség létrejöttét, mert azt kívánta, hogy

Szerbia mondjon le Macedóniáról. Szerbia ezt nem tehetne mindaddig, a míg más területi kárpótlás nincs kilátásban számára.

Politikai körökben kijelentik, hogy a szerb miniszterelnök nyilatkozata újabb bizonyíték arra, hogy a Szerbiával való megegyezés béke útján immár nem lehetséges. A nacionalista lapok most is, mint azelőtt, katonai akciót sürgetnek Szerbia ellen.

A B) osztályú népfelkelők sorozása.

(525 hadkötelesből 278 alkalmas.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 16.

Nevezetes napja volt ma az országnak. A vér és pénz újabb ereje indult el mindent leromboló útjára. A hadikölesön jegyzése és a B) osztályú népfelkelők szemléje kezdődött meg november 16-án.

Az ország gerince, a 24-36 év közötti lakosság áll a sorozó bizottságok elé és akik nem jutnak abba a szerencsés helyzetbe, hogy tegyverrel kezükben védjék a hazát, ugyancsak ma jutottak abba a sorba, hogy pénzüket vigyék el az országnak, amely azt kéri. A két sorozás bizonyossága az ország kiapadhatatlan erőforrásainak. Az angol parlamentben az elnök büszkén jelentette ki, hogy Angliának azért kell győznie, mert ha nem is verhetetlen a hadserege, de kiapadhatatlanok a segédforrásai. A mi hadseregünk dicsőségétől hangos a világ, már megmutattuk, hogy a magyar katonának nincsen párja, most megmutatjuk azt is, hogy összes nemzetfentartó és államalkotó erőink frissek, épek és kiapadhatatlanok.

Meg kell állapítanunk, hogy a ma megkezdődött sorozáson megjelentek derűs kedvben, jó hangulatban vonultak fel. Nem akarjuk a sablonos sorozási képet leírni, mert a háború negyedik hónapjában olyan egyének sorba állításáról van szó, akik abban a hitben rendezték be polgári életüket, hogy a katonai kötelezettség alól már végleg megszabadultak. Tehát képmutatás és a közvélemény félrevezetése lenne, ha nem állapítanánk meg a legtárgyilagóbb igazságot. Hangsúlyozottan mondjuk el, hogy azok a fiatal emberek, akiket ma a város háza udvarán láttunk a besoroztatás után és akiktől négy szemközt megkérdeztük, vajon milyen lelki állapotban álltak a mérték alá, mind azt mondta, hogy nehéz a megváltás a berepdezett családi fészektől, de a legutolsó faluban is ismerik a helyzetet és mindenütt az első hívó szóra a közigazgatási hatóságok közbelépése nélkül önként jelentkeztek az összeíráson és maga a lakosság vigyázz legjobban arra, hogy senki ki ne bujjon kötelezettsége alól.

Aradon ma két helyen indult meg a sorozás. Tudni kell, hogy a sorozó járárok nem esnek egybe a politikai és közigazgatási járárokkal. Aradon sorozzák az aradi sorozási járárbelieket és ebbe a járásba Temesmegyéből a lippai, vingai és ujaradi járárok, Aradmegyéből Arad város, valamint a kisjenői és eleki járárok hadkötelesei tartoznak.

Aradon sorozzák továbbá az aradmegyei sorozó kerület hadköteleseit is, akik a két említett aradmegyei járáson kívül az összes aradmegyei járárokban illetékesek. Az aradi járás sorozó helye a városháza, a megyeié a pécskai-uti Deutsch-kávéház.

Az aradi járási sorozó bizottság a városházán reggel nyolc órakor kezdte meg munkáját Schuch Alajos százados elnöklésével. Polgári hatóság részéről ennél a bizottságnál nem jelent meg senki, amiről a százados jelentést is tett illetékes hatóságának. A sorozást Borsos Béla dr. vármegyei főorvos végezte.

Sor alá került a lippai járásból Hidegkut és Lippa, Keszend községek katona kötelesei, összesen 255 egyén. Alkalmasnak talált a bizottság 88 egyént. Az anyag igen különböző. Így például Keszendről megjelent 119 hadköteles, alkalmas lett 29, míg Hidegkut 82 állítás kötelese közül besorozták 41-gyét, tehát ötven százalékat.

Megkérdeztük Borsos dr. főorvost a ma megkezdett sorozásokat illetően.

— Sem szigorubb, sem enyhébb szempontok nem vezetnek ma a bizottságot, mint normális időben. Az én egyetlen szempontom az, hogy a hadsereg feladatainak teljesen megfelelő anyagot juttassak. Semmi értelme sincs annak, hogy olyanokat is alkalmassáknak mondjunk, akik az első alkalommal már munkaképtelneknek mutatkoznak. Ez csak teher a hadseregére. Aki alkalmas, azt természetesen beveszük személy válogatás nélkül, legyen az bárki, de az alkalmatlant viszont még a mai viszonyok közt sem szabad besorozni.

A kiváló főorvos szavai bizolyára alkalmasak arra, hogy a közönséget megnyugtassák és egyszerre végét vessék az alaptalan aggodalmaknak és a tényekkel ellenkező hiedelmeknek.

Az aradmegyei sorozó bizottság ma a terovai járásba tartozó Dud, Almásos, Almásreges és Székesaranyág községekből jelentkező 270 hadkötelet vizsgált meg. A bizottság elnöke Pályi László őrnagy, tagjai Neuman Oszkár főhadnagy és Bogdányi Béla dr. tb. főjegyző voltak. A sorozást Prohászka László dr. tb. főorvos végezte. Az előállítottaknak körülbelül hetven százalékát 190-et talált a bizottság alkalmasnak.

H I R E K LEGUJABB

Magyar Távirati Iroda cenzurált jelentései.

Erkezett éjjel 3 órakor.

Konstantinápoly. A főhadiszállásról jelentik: Török csapatok Faoban megtámadták az angolokat. Ellenségből ezer elesett. Abdurazák forradalmi vezér orosz segítségét sietett. Törökök szétverték csapatát.

Szerbiai győzelmes seregeink dicsérete.

(A főparancsnokok elismerése.)

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Budapest, november 16.

Potiorek tábornagy, balkáni hadsergünk főparancsnoka, csapatainkhoz ma a következő felhívást intézte:

— Kilenc napos heves harcok után, amelyeket kolok, száma tisztyában lévő, szinte leküzdhetetlenül megerősített pozíciókban védkező ellenféllel vívtunk meg, kilenc napos menetelések után uttalan hegyvidéken és feneketlen mocsarakon át, esőben, hóban, tagyban elérték az ötödik és hatodik hadsereg bátor csapatai a Kolubarát és menekülésre kényszerítették az ellenséget. E harcokban nyolcezernél több foglyot ejtettünk és 42 ágyut, 31 gépfegyvert és bőséges hadiszert zsákmányoltunk. A haza e teljesítményektől nem fogja megtagadni háláját és csodálatát. Kötelességemnek tudom, hogy az összes csapatok kiváló magatartását teljes mértékben elismerjem és a legfőbb szolgálat nevében meleg köszönetet mondjak az ötödik és hatodik hadsereg minden tisztjének és katonájának. Dacára a súlyos áldozatok és hatalmas erőkifejtések közepette elért sikereknek, nem pihenhetünk meg, de az alárendelt csapatok kiválóan lelkes szelleme arról biztosít, hogy az élénk állított feladatot diadalmasan meg fogjuk oldani legfőbb hadurunk meglepődésére, a hadsereg dicsőségére és a haza javára. Potiorek tábornagy.

E felhívás, melyet azonnal általánosságban köztudomásra kell hozni, bizonyára mindenütt lelkes visszhangra talál. Az összes alárendelt haderő nevében szerencsét kívánok a bátor balkáni hadseregnek és diadalmas vezéreiknek,

az eddigi fényes sikerekhez, amelyek a szívós ellenség teljes letörését kezdték meg. Frigyes főherceg. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

— Szerbiai haditudósítók balesete. Súlyos baleset érte az Aradi Közlöny kitűnő munkatársát és haditudósítóját, Bolgár Lajost a szerbiai harctéren, ahonnan hetek óta küldi haza harcoló és diadalmas csapataink nyomában járva, érdekes, vonzóan megírt és új eseményekről beszámoló tudósításait. Vasárnapi lapunkban közöltük épen Bolgár Lajos hiradását arról, hogy a Valjevo felé haladó csapatoktól a Belgrádba igyekvő sereghez csatlakozva, halad előre a Száva partja felé. Itt a Belgrádhöz vezető előnyomulásunk útján még esütörtökön délután fájdalmas baleset érte jeles és kötelességét hiven végző munkatársunkat. Mint most Bolgár Lajos maga írja Szabácsból: az utat szekéren tette meg és a szekér lovai megvadultak, vágatva elragadták a szekeret, amelyről Bolgár a lovak között esett oly szerencsétlenül, hogy jobb lába sincsontja eltört. Az... ezred munkáscsapatának parancsnoksága mindent megtett, hogy a megsérült aradi újságíró, aki mindmáig az egyetlen Szerbiában, harcoló seregeinkkel együttjáró haditudósító volt, biztos helyre, gondos ápolásba juttassa. Bolgár Lajost esütörtökön estére beszállították Szabácsba, ahonnan — mint írja és tábori lapja Aradra érkezéséig bizonytalannal már meg is történt — a Traisen kórházhajóra szállítják át. A törés hat hét alatt teljesen meggyógyul. Amikor őszinte sajnálkozással ad hirt az Aradi Közlöny olvasóközönségének arról a szomorú körülményről, amely megszakította Bolgár Lajos pompás haditudósításainak sorát, egyúttal gondoskodunk arról is, hogy a szerb harctérről ezután is pontos és megbízható tudósítást juttassunk olvasóink elé.

— A cár Ivangorodban és Grodnóban. Berlin: Nagy körülúton jelentik Pétervárról a Lokalanzeigernek: Miután a cár ellátogatott Ivangorodba, onnan nejevel és leányaival tegnap Grodnóba érkezett. Nagy ünneppésséggel fogadták a hatóság képviselői, a nemesség, a parasztnép és a zsidók küldötteket menesztettek a cár elé, aki valamennyiüket fogadta. Különösen élénken tudakozódott a károk felől, amelyeket a lakosság a háború következtében szenvedett.

— Hazatérés Przemyslből. Megírta néhány hét előtt az Aradi Közlöny, hogy az ostromolt Przemysl várában az egyik erődben Biró Alajos Martagyári mérnök tartalékos tüzérhadnagy teljesített szolgálatot az oroszok első ostroma idején. Przemyslt most újból körülzárták az oroszok és ágyuk ismét lövik a híres erődöket. A másodszer körülzárt városból azonban az aradi mérnök tüzértiszt már künnekedt. Egy orosz fogolyszállítmányt vitt valamelyik ausztriai hadifogoly táborba Biró Alajos hadnagy és mire visszafordult: Przemyslt már újra ellenséges fegyverek gyűrűje vette körül. A fiatal mérnök, akinek idegeit az átélt ostrom és gránát zápor megviselte, néhány heti szabadságra hazakereszt Aradra.

— Felakasztott kém. Róma: Hill angol szállítógőzönsön Sullivan John fűtőt, akiben német kémeket véltek, felakasztották. (Táviróda.)

— Orosz fogságba került aradi önkéntes. **Mesner Benő** aradi kereskedő fia, **Mesner Imre**, aki mint egy éves önkéntes a 17. gyalogezredben vonult a háborúba, augusztus huszonegyediké óta nem küldött haza semmiféle értesítést. Szülei csak annyit tudnak róla, hogy fiuk az északi harctéren küzdött, de sorsáról, holletéről most már több mint két hónapja semmi hír nem jött. A bécsi Gemeinsame Zentralnachweisable für Kriegsgefangene most arról értesítette az aggódó szülőket, hogy **Mesner Imre** még augusztus 28-án Lublinnál orosz fogságba került és az orosz Vörös Kereszt híradása szerint jelenleg teljesen egészségesen az oroszországi Orol városban őrzik mint hadifoglyot.

— A Kölcsey-egylet első zsurján november 22-én vasárnap délután öt órakor **Vészi Margit** a kiváló írónő tartott volna nagy érdeklődéssel várt előadást. Az első, igazi magyar női zurnalizistát azonban lapja Dalmáciába küldte és **Vészi Margit** vasárnap Gravyassában föladott távirattal arról értesítette **Varjassy Arpád** királyi tanácsost, a Kölcsey-Egylet elnökét, hogy november huszonkettedikén nem lehet Aradon, hanem kéri, hogy előadását november 29-én tarthassa meg. A Kölcsey-Egylet programjában ez a halasztás nem okoz zavart, mert az első előadást fölcserélve: **vasárnap, november 22-én a megnyitót zsuron Kara Győző főgimnáziumi tanár** a jeles historikus, akinek történelmi tanulmányait az aradi közönség élvezettel olvasta, tartja meg Angolországról, a világháborút főképpen előidéző hatalomról szóló előadását. **Kara Győző** előadása teljesen betölti az első zsurit. — A második előadás november 29-én, jövő vasárnap délután **Vészi Margit** lesz. A Kölcsey-zsurok mindenkor délután öt órakor kezdődnek. A Kölcsey-Egylet tagjai bejegyzésre jogosító zsurjegyeiket a kulturpalota könyvtárában vehetik át.

— Fűtőből századparancsnok. Egy majna-frankfurti mozdonyfűtő, **Kremmer**, a német mozgósításkor mint tartalékos altiszt vonult be a 81. gyalogezred 8. századához. A nyugati harctéren tizenegy ütközetben harcolt és miután a század összes tisztjei elestek, **Kremmer** vette át a századparancsnokságot. A "Heidelberger Tageblatt" írja: **Kremmer** két sebe dacról századánál maradt a legerősebb tüzvonalon és **Von Schleinitz** báró őrnagy ezredparancsnok tudatta, hogy a bátorságnak és körültekintésnek milyen ragyogó példájával jár elől ez az altiszt. Ekkor már **Kremmer** őrmester-helyettesé léptették elő a vaskereszt II. osztályával tüntették ki. Legujabban pedig a példátlan bátorságu ember az I. osztályu vaskeresztet kapta és tisztí rangra emelték.

— A második ápolónői tanfolyam növendékeinek felavatása. A Vörös Kereszt egyesület második ápolónői tanfolyamát is több mint száz hölgy hallgatta végig s valamennyien sikeres vizsgát tettek a sebesültek ápolásáról. Az önkéntes ápolónők már a vöröskeresztes és a csapatkórházakban szolgálatot teljesítenek. Kedden délután négy órakor a városháza közgyűlési termében avatja fel a Vörös Kereszt egyesület a második kurzuson kiképzett ápolónőket, akik ez alkalommal kapják kézhez a diplomájukat és a vöröskeresztes jelvényüket. A választmány tagjait s az érdeklődőket ezután hívja meg a felavató közgyűlésre **Vásárhelyi Janka** elnök.

— A vöröskeresztes ápolónők felavatása. Az aradi Vörös Kereszt főközségület második önkéntes ápolónői kurzusának lovizsgázott hallgatóit kedden délután négy órakor avatja fel az egyesület vezetősége rendkívüli közgyűlés keretében. Miután ugyanebben az időben tartja a törvényhatósági bizottság is a közgyűlést, a felavató aktust nem a városháza nagytermében, hanem az utculeli kisteremben (a lépcsőházától délre, az anyakönyvi hivatal mellett) tartották meg.

— **Caillaux** nem vándorolt ki. **Bordeaux**-ban állt meg **Caillaux** külföldi missziója vezetője, hogy szállítási szerződéseket kössön a katonákra, hadicélokra. Táviróda).

— **Rösler Károly** hősi halála. A magyaróvári hősi nyírtelési kísérlet a lomás aradi kirendeltségének főnöke, mint a 26-ik gyalogezred hadnagya, **Ivangorodnál** az orosz golyó által szíven találva hősi halált halt. Az elhunyt hős négy évi aradi időzése alatt közkeletű tagja volt a társadalomnak s ezért hősi halála széles körben nagy részvétet kelt. Számos pártmunka szombaton érkezett levelében tudatta nekivel: **Cserháti Sándor** óvári hírneves tanár leányával, a családot mélyen lesújtó hírt. **Rösler** apósának: **Cserhátinak** halála után átvette a Mezőgazdasági Szemle gazdasági szaklap szerkesztését, amelyhez később társul maga mellé vette **Dorner** gazdasági felügyelőt. **Számos** kiváló cikke jelent meg a gazdasági lapokban és az országos gazdasági egyesület kiadványai között. Arad város szennyvízszűrő telepét kiváló buzgósággal és szakértelemmel kezelte s ennek jóvedelmességét tetemesen fokozta. Az alföldi sziktalajok öntözési ügyeiben a kulturmérnöki hivatallal karöltve tevékeny részt vett és ő ajánlotta a városi szennyes víznek a császári bérelt legelőterület öntözésére leendő sikeres felhasználását, amely a város szénatermését a múlt évben megsokszorozta és példát mutatott ezen városi víz legokoszerűbb kihasználására.

— **Izgalmas pisztolypárba.** A háborús világ egyszerre megszüntette a párbaoktatást. Lovagias ügyek, ha támadnak is, jegyzőkönyvekben intéződnék el, mert önkéntelenül érzi mindenki, hogy vérnek és fegyvernek most a harctéren van a helye. Nagyon komoly összeütközésnek, súlyos okból támadó afférnek kell lennie annak, amelyből most lovagias viaskodás lehet és idehaza előkerülhet a mezitelen párbaoktatás, vagy golyóra töltött pisztoly. Szombaton délután Aradon volt egy ilyen — háborús világban szokatlan, — párba, amelyben egy fiatal banktisztviselő és egy biztosító intézeti hivatalnok álltak szemben. Az affér során a segítők súlyos feltételi pisztolypárban állapodtak meg: háromszori golyóváltás 25 méter távolságról 58 milliméteres velodog fegyverrel. A pisztolypárba szombaton délután négy órakor az aradi vár hatos számú kapuja mellett a temesvári hid felé húzóó sikon vívták meg. A párba izgalmasan folyt le. A biztosítási tisztviselő volt az első lövés joga, golyója azonban nem talált. A második golyóváltásnál azonban keresztülötte ellenfele bal karját, de sérülést nem okozott. A bankhivatalnok második golyója azután a tisztviselő bal vállába furdott és esontot nem érő sebet ejtett. A seb bekötözése után folytatták a párba, azonban a harmadik golyóváltásnál a sebesült tisztviselő nem talált, ellenfele pedig a levágóbe lött. Az izgalmas lefolyású párba után a felek nem békültek ki.

— **Elesett-tisztek.** Az 57. és 58. veszteségi listám szerint a következő tisztek haltak hősi halált: **Balogh Sándor** tart. hadnagy 44. gye., **Csapó-Horváth István** zászlós 44. gye., **Láng Géza** hadnagy 6. haubitcz-ezred, **Mardiak Béla** zászlós 72. gye., **Mesicz Iván** százados 28. magy. népfő., **Schwab Károly** százados 26. gye., **Tóth Tibor** tart. kadét 44. gye., **Silbiger Ernő** tart. kadét 44. gye., **Wermescher Frigyes** százados 44. gye., **Wolf Gyula** alezredes 1. gye., **Döme Gyula** százados 2. honv. gye., **Kovács Béla** hadnagy 2. honv. gye., **Speidl Mátyás** tart. hadnagy 8. honv. gye., **Szabó Béla** tart. hadnagy 2. honv. gye.

— **Mészárosok figyelmébe.** Az aradi Kereskedelmi és Iparkamara minden felelősség nélkül közli a mészárosokkal, hogy **Ig. Neufeld** és **Co. cég** Zürich 4. Kanzeleistrasse 76. bevéjáról helyeket szándékozik szervezni Magyarországon szántó és felfújt borju-gyomrokra. A cég az árut helyben akarja átvenni és kifizetni. Hogy ezt megtehesse, szükség van arra, hogy tájékoztatást szeressen a lekötendő árak mennyiségére nézve. Akik tehát hajlandók volnának szállítani, küldjék 5—6 hónapi szállításra terjedő ajánlataikat a fenti céghez, amely magyar nyelven is levelez.

— **Kifülfetett harminchármas altiszt.** A legfőbb hadvezetőség az ellenség előtt tanúsított bátor magatartásért első osztályu ezüst vilézéségi éremmel tüntette ki **Holt** 33. gyalogezredbeli szakaszvezetőt.

— **Köszönet.** Féláron köszönik azt a jó szándékú, mitől szívesek voltak adni nekünk: **Lócs Rezsóné, Steiner Ferencné, Szacsavay Zsigáné, özv. Maschanszterné, özv. Nagy Jánosné, özv. Kr. Jánosné, F. János, Kemmerle András.** Kérjük további szíves támogatást. A "Fischer Elize kórház" betegei.

— **A katonák meleg ruháira adakoztak** újabb: **Grallert Rezsóné** 10 kor., 5 hősapka, 6 pár érm. 10 kor., **Bloch H.** 8 kor., 50 fill. Özv. **Willy Mátyásné** 12 kor., **Hadzsits Dániel** 1 kor., **Hadzsits Stefánia** 1 kor., **Schütz Henriette** 10 kor., **Mihajlovits Gyuláné** 6 kor., **N. N.** 1 kor., **N. N.** 1 pár lábszárvédő **Kovács Sománé** 5 pár érmelégítő, 3 hősapka, **Nachtaebel Ödön** 10 kor., **Köszönet.** Az urinők az ivékekkel való gyűjtést befejezték, és a visszaírt megérkezése végett tudatn. Kérem adományok ezután közvetlen hozzám (Salac-utca 2.) küldendők. **Dr. Múlek Lajosné.**

— **Köszönetnyilvánítás.** **Mellinger József** és neje nagyanjuka, **Kemény Dávidné** (Budapest) elhalálása alkalmából 30 koronát adományoztak az Aradi izraelita jótékony nőegyletnek, mely könyveltes adományért köszönetet mond a nőegylet elnökének.

— **Felhívjuk a közönség figyelmét Kerpel** Izsó 100.000 kötetes kölcsönkönyvtárára.

— **Köszönet.** Az aradi izraelita fiúiskola sebesült kórházában ápolták **Cormicele** Ferenc paksziti származású katonát. A felgyógyult sebesült most hazulról, ahová szabadságra ment, hálálkodó és forró köszönettel teli levelet írt **Csikés Ernő** nének, akinek megköszöni az aradi kórházban kapott jó ápolást, szeretetteljes bánásmódot.

Koldulnak az orosz sebesültek.

(Sorsukra bízzák a beteg katonákat. — Japánok orosz-egyenruhában.)
Az Aradi Közlöny tudósításától.

Arad. november 16.

Egy magyar urinő, **Kremp Lilla**, ki év év majus hónapban nővére látogatására **Moszkvába** utazott, tegnapi délután Budapestre érkezett és onnan folytatta útját Aradon át **Brassába**. Az erdélyi előkelő családból származó hölgy az aradi vonaton vele együtt utazott munkatársunknak tapasztalatairól a következőben számol be:

— **Julius** közepéig fogalmunk sem volt a háborúról, csak a mikor a trónörökös halálának híre **Moszkvába** érkezett, akkor kezdtük sejteni, hogy baj lesz. Sógorom egy orosz lap munkatársa s tőle tudtam meg, hogy az orosz kormány még a hadüzenet előtt különösen a katonai dolgokra vonatkozóan gyakorolt szigorú cenzurát.

— A hadüzenet megtörténte után a **Moszkvában** élő magyar-osztrák eszményet vallókat a rendőrségre hívták, utleveleiket elszedték és felszólították, hogy honosításukra nézve adjanak be kérvényt. A katonakórház férfiakat rögtön letartóztatták. A többi polgári internáltat az amerikai konzul közbenjárására, a ki **Pétervárra** fordult jogorvoslatért, meghagyták lakásaikban, de szigorú felügyelet alatt tartották.

— A honosítási kérvények elintézésénél azután mindenféle nehézséget okoztak, vagyunkimutatást stb. követeltek. Utóbbi időben már békében élhetünk **Moszkvában**. Onnan kezdve, hogy a mi hadseregünk sebesültjeit kezdték **Moszkvába** szállítani, felkerestem őket és a mennyire tőlem tellett, segítettem.

A már megszokott háborús képbe nagy változást hozott a japán katonák érkezése. A moszkvai katonai ruharaktárakban a japán katonáknak orosz felszerelést adtak, mert igen fáztak. Az aprótermetű japánok a nekik nagyobbára nagy orosz katonaruhákban kómikus látványt nyújtottak.

— Tizenegy nappal ezelőtt megkaptam utlevelemet és elindultam hazafelé. Elutazásom előtt még egyszer kimentem a temető mellett lévő nagy katonai barakkba, ahol a mi sebesült katonáinkat ápolják. Főirgam nevüket és hozzátartozóik címét, hogy majd otthonról értesítéseket küldök. Számítottam rá, hogy itt hon az orosz újságok érdeklődést fognak kelteni s ezért holmimat orosz újságokba pakoltam, mert azt már hallottam, hogy az utasoknál talált lapokat a határon elkobozzák.

Kieven és Odesszán át iparkodtam hazafelé. Az egész uton mindenütt azt láttam és hallottam, hogy a könnyen sérült orosz katonákat leszállították a sebesült-szállító vonatokról és sorsukra bízták. Az embertelen eljárás egy orosz katonatiszt azzal magyarázta, hogy hiába szállítanak tovább a sebesülteket, a nagyobb városokban nemhogy a kórházakban, de a magánházakban sem tudják elhelyezni. Ezt magam is tapasztaltam, Moszkvában, a hol minden privát házában két-három sebesült volt beszállásolva.

Odessza felé közeledve, a vonaton minden fényt eloltottak és a vonat csak igen lassan haladt. Odesszába beérve, mindenütt sötétséget találtunk és igen szigorú elbánásban részesültünk. Ezt az akkor kitört török-orosz háborúval magyarázzák.

A határállomáson a rendőrtisztviselő elszedte a pénzem, az orosz újságokat, a mikbe holmim pakolva volt, elkoboztatta és csak három napi kínos várakozás után engedett tovább utazni.

Az orosz lapokban állandóan csak győzelmi hírek jelennek meg, de azért az intelligensebb oroszok tisztában vannak a helyzettel, mert a svéd és a dán lapok a német és a mi hivatalos jelentéseinket is közlik.

VÁROS ÉS MEGYE.

Folytatólagos sorrendje Arad szabad királyi város törvényhatósági bizottsága által 1914. évi november hó 17-én délután 4 órakor tartandó rendes havi közgyűlésben tárgyalás alá kerülő ügydaraboknak. 32. Az aradi szintársulat kérvénye a fűtés, világítás és őrségi költségének a város terhére való átvétele iránt. 33. A tanács előterjesztése hadikölosön kötvények átvétele iránt.

Új könyvek.

* A Világháború képes krónikája. A Révai Testvérek kiadásában megindult népszerű folyóiratnak most jelent meg a hatodik füzet. Az új füzetben a háború történetével kapcsolatban érdekes cikket közöl a világháború legnagyobb szenzációjáról, a folyton emlegetett 305 és 42 centiméteres ágyúkról is. A füzetet illusztrációk és képmellékletek teszik változatosabbá és csatolva van hozzá ingyen mellékletként: Jókai A jövő század regénye című művének egyve. Előfizetési ára 1/4 évre 3 korona, 1/2 évre 6 korona, egy füzet ára 24 fillér. Kapható mindenütt. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII. Üllői-ut 18.

* Bárd féle „Karácsonyi Album” cím alatt, mint minden esztendőben, úgy az idei karácsonyra is egy díszes Albumban összegyűjtve jelenteti meg a Bárd Ferenc és Testvére közismert budapesti zeneműkiadó cég a f. évben népszerűsége jutott kedvelt zeneműveket. A most megjelenő Karácsonyi Album a nagy történelmi időkre való tekintettel, olyan díszes tartalommal jelenik meg, hogy egyben zenei okmányát is fogja képezni e dicső és örökké nevezetes nagy időknél milyen volt a nemzeti érzés és fellendülés az 1914-ik esztendőben. A szongorázó közönség megtalálja benne a Monarchia és Németország nemzeti és csatadalait harsogó indulóit és az idei saison sláger újdonságait. Ezen Karácsonyi Album kiadásával, hazánk e legelső zeneműkiadó cége kedves üdvözlést nyújt nagy vevőközönségének és

valósággal ajándékszámba megy e gyönyörű album, tekintve, hogy a közel 100 oldalt tartalmazó kötetben foglalt zeneművek értéke egyenként vásárolva körülbelül 100 korona, míg így együtt az egész Karácsonyi Album 4 korona, diszkótésben pedig 6 korona. Lapunk olvasói bizonyára szívesen veszik e Karácsonyi Album megjelenéséről szóló híreket és azon figyelemztetésünket, hogy az albumra a kiadó cég olvasóinktól is csak f. november hó végéig fogad el megrendeléseket, mivel az csak annyi példányban lesz előállítva, ahány megrendelés arra november hó végéig Budapestre a cég Kossuth Lajos-utca 4. sz. alatti kiadóhivatalához beérkezik.

* 42-ös mozsarak. A nagy világháború legnépszerűbb tárgyáról, a 42-ös mozsárról ír regényt Krudy Gyula, melyet a magyar családok népszerű hetilapja, az Uj Idők közöl folytatásképpen. Az érdekes módon megírt regényen kívül közli a lap Lovik Károly regényes feljegyzését, Balla Ignác novelláját, Lampérth Géza verses életképét. Cikket a Szuzei csatónáról, a Tengregri aknáról, a halálfejes huszárról, stb., verset Szaboleska Mihály és Reichard Piroska írtak. A képek közül kiemeljük Bukovina hős védőjének, Fischer esendőrezednek arcképét, festői felvételeket az északi harcterről, a szerbiai csatateréről, a nyugati harcsinterről. A törökök háborús mozgalmasságáról egész sorozat kép számol be. Szikra regénye, Mühlbeck Károly ötletes rajzai tarkítják még a kitűnő heti lapot, az Uj Időket. Mutatványszámot kívánságára ingyen küld a kiadóhivatal Budapest, VI., Andrassy-ut 16.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Kedd, 1914. évi november 17-én:

A) Bérlet. A) Bérlet.

Mozi király.

Nagy operette 3 felvonású an.

Kezdete este 1/2 8 órakor.

Felelős szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYILTÉR.*

Özv. Tichy Venczellné szül. Karl Lujza mint hitves a maga, úgy az alólírottak, valamint számos rokon, ismerős és barátai nevében is mélyen megtört szívvel szomorúan jelenti a felejtethetlen jó férj, hön szeretett édes apa, após, nagy-apa, rokon és jóbarát

TICHY VENCEL

f. évi november hó 15-én d. u. 3 órakor, életének 62-ik s boldog házasságuk 36-ik évében, hosszas szenvedés után a Mindenható rendelkezéséhez képest történt gyászos elhunytát.

Az Istenben boldogult földi maradványai f. hó 18-án délután 4 órakor fognak Varjassy József utca 1. sz. gyászszobából, a róm. kath. egyház szertartásai szerint a helybeli felső temetőben örök nyugalomra helyeztetni.

Az engesztelő gyászmise-áldozat az elhunytnak lelki üdvéért f. hó 23-án, délelőtt fél 8 órakor fog a helybeli főtiszt. Minorita-atyák szentegyházában az egek Urának bemutatni.

Aldás és béke poraira!

Arad, 1914. november 15-én.

Tichy János, Tichy Ferenc, gyermekei. Özv. Karl Anna, anyósa. Tichy Jánosné szül. Nagy Anna, menyé. Tichy Margitka, unokája. Karl Róza, nagy-nénje; és az összes rokonság. 18

Varga Imre első temetés rendező intézete Arad Andrassy-tér 13. Telefon 37. Ejjeli telefon 738.

* Az ezen rovat alatt közölttekért nem vállalunk felelősséget.

Köszönetnyilvánítás.

Felejtethetlen emlékü drága jó fivérem elhunyt alkalmából hálás köszönetem fejezem ki ez uton is mindazon kedves jóakarók, barátok és ismerősöknek, kik súlyos fájdalom közepette irásilag, valamint személyesen kifejezett részvétnyilvánításaikkal, koszorúk küldésével fájdalom enyhíteni, abban osztozni szívesek voltak. Különösen hálás köszönetem fejezem ki a tennplomi énekkar és a M. á. v. dalárda kedves tagjainak és nagy-rabecsült vezetőségének szíves részvételért és megjelenésükért.

Arad, 1914. november 16.

Limbeck Győző.

Aki szereti egészségét megóvni.

az használjon kitűnően bevált vízhatlan gummiféltalpat, ára egy párnak elkészítve csak 5 korona az Aradi Cipészek Termelő Szövetkezetében, Szabadság-tér 14. szám. 5469

Legnagyobb fűtőanyag megtakarítás!

A városi mérnöki hivatalban kipróbált kettős fűtőkályhák és kettős füstcsövekkel érhető el.

Megállapított ugyanis, hogy ezen kályhák és füstcsövek használatánál a fűtőanyag fele megtakarítható.

Patent a.

Kettős füstcsövek állandóan tartva vannak és igen olcsók. — 2. sz. (kis szobára) 6 korona. 3. sz. 8 korona. 6 sz. 20 korona. Egyedül 1111

Hönig Ottó

M. kir. szabadalmazott szivattyú készítőnél

Arad, Rákóczi-utca 27.

Tek. Hönig Ottó urnak, Arad.

A kettős „Patent” füstcső igen olcsó, mert kevés fával sok meleget ad. Mindenkinek ajánlhatom. Tisztelettel Dr. Steinitzer Pál.

Kalmár József

villanyszerelő

Arad, Salacz-utca 2. sz.

Telefon 242. Telefon 242.

Ajánlja

költözködők figyelmébe:

villanyos világítási berendezéseket, villanyos csengő- és telefon berendezéseket s minden e szakmába vágó munkát. Pontos és gyors munk. 481

Raktáron tart.

villanyos csillárokat, villanyos főzőedényeket, villanyos vasalókat, villanyos hajsütő vasakat, Wolfram lámpákat és mindennemű villanyos cikkeket.

Dearling for Gentlemen

világhírű

Szívarkahüvely

sterilizált antinikotin vattával. Minden dobozban 120 darab.

Ujdonság!

Kapható:

ARADON

a különlegességi dohány-tőzsdében. 2171

Költözködők figyelmébe!

Villamos világítási berendezéseket csillárokkal együtt, kedvező feltételek mellett szerel és szállít 3561

Koch Dániel

Arad, Deák Ferenc-utca 42 sz.

Arad sz. kir. város rendőri büntető bírósága.

63—1914. Eln. sz.

Hirdetmény.

O császári és apostoli királyi Felségének legfelsőbb kegyelme a katonai vagy népfelkelői tényleges szolgálatukat hiven teljesített egyénekre vonatkozó rendőri büntető bírósági kihágásokat illetőleg.

O császári és apostoli királyi Felsége a magyar honvédelem, földművelésügyi és kereskedelmiügyi miniszter urak nevében is a m. kir. belügyminiszter ur által tett elhatározásra 1914. évi október hó 11-én kelt legfelsőbb elhatározásával legkegyelmesebben elrendelni méltóztatott, hogy mindazon egyének ellen, akik a most

folyó háboruban a közös véderőnél, a honvédségnél, vagy a népfelkelésnél szolgálati kötelezettségüket hiven teljesítették, az 1914. évi szeptember hó 20. napja előtt elkövetett s a közigazgatási hatóságok, mint rendőri büntető bíróságok hatáskörébe tartozó kihágások miatt indított, vagy indítható rendőri büntető eljárás mellőzések; a jogerős ítélettel kiszabott és még végre nem hajtott büntetéseket pedig kegyelemből elengedni méltóztatott.

Nem terjed ki a kegyelem az oly események miatt indított vagy indítható rendőri büntető eljárásra, amelyben 1. a cselekmény éppen a hadi állapotra való tekintettel minősül kihágássá, 2. amelyben a cselekmény a hadviselés érdekeit sértő kihágást képez, idesszámitva a véderőről szóló 1912. XXX. tc. 63., 64. és 78. §-ában meghatározott, valamint a népfelkelés némi csoportjainak jelentkezési kötelezettségéről szóló 1893. XXXVII. tc.-be ütköző kihágásokat is, kivéve, ha az illetők jelentkezési, állítási vagy törvényes szolgálati kötelezettségüknek 1914. évi szeptember hó 20-ig eleget tettek.

Az 1912. XXX. tc. 65. §-ában meghatározott kihágásokra vonatkozólag az 1914. évi július hó 27-én kihirdetett amnestia érintetlenül marad.

Arad, 1914. november hó 1-én.

Dr. Grunáz László, s. k.
rendőrkapitány, r. b. bíró.

Boros Beni-tér 1a. sz. alatt

*egy nagyobb
üzlethelyiség kiadó,*

*esetleg két üzlethelyiségre
is átalakítható.*

5610

Mindenki jegyezhet

6%-os hadi kölcsönt

50 koronától kezdve,
eredeti feltételek mellett

Goldschmidt Sándor

banküzletében

Arad, M. Lita-palota.

617

Elsőrendű oztraui

fűtő-koaksz

Kétszeres áron, azonnali szállítással.

Gutmann Testvérek kőszénbányái,

Budapest, V., Béla-utca 6. szám.

Telefon számok: 36—37., 36—38., 109—84., 176—22., 63—89.

Interurban: 33.

5697

Ovakodjunk a fertőzésektől.

Az utca pora telve fertőző anyagokkal, a különféle betegségeket okozó csirékkal minők a tüdővész, a merevgörcs, a lépfene, a difteria a hagymáz stb. sporái. A mindennapi érintkezésben kivagyunk téve annak, hogy a különféle betegségeket okozó fertőző anyagokat kezünkön, orrunk nyákhártyájában haza hordjuk s azzal magunkat, s családunkat megfertőztetjük. Tudjuk, hogy a betegségek zömét bacteriumok okozzák s hogy az emberi körmök alatt az apró paraziták egész gyűjteménye tanyáz. Mind eme fertőzések ellen védekezhünk ha kezünket, arcunkat, orrunk nyákhártyáit naponta egy-kétszer **Szent Imre szappannal** vagy **Carboform szappannal** megmossuk.

Szent Imre szappan ára 70 fillér,
a Carboform szappan ára 40 fillér.

Ez utóbbit különös figyelmébe ajánljuk a szülőknek, tanítóknak, tanároknak, iskolák, ovodák, internátusok, hivatalok, kórházak vezetőségének. E szappan olcsóságánál fogva lehetővé teszi minden embernek, hogy magát és családját fertőzések ellen megóvja. Nagyobb vételeknél engedményeket adunk.

Dr. Földes és Hehs

pipere szappan és és vegyszertári gyára ARAD.

Raktárak létesítése folyamatban.

Aradon, Földes K. és Hehs Vilmos
gyógyszertára.

Apró hirdetések.

ALKALMAZÁST KERES.

Deutsche Wittwe

aus guter Familie, wünscht Stellung zu 1-2 grösseren Kinder, oder zu einem älteren Ehepaar. Briefe erbeten an Frau Olga Wellman Szászrégen, Dedrader u. 272. 5607

Középkorú férfi

plncemeseri, házmesteri vagy ehhez hasonló állást keres. Cím Győr-gyövíts István, Kovászl. 5619

Urileány

a házasságot keres pénztárhoz, tisztelbe, vagy háziasszony-nak. Vidékre is menne. Címe a hirdetőben. 5604

Perfekt könyvelő,

aki gyors és göpörében is jártas. Öt évnyi iradási gyakorlattal, állást keres. Cím a hirdetőben. 5617

ÜZLETEK.

Üzlethelyiség kiadó

Deák Ferenc-utca 8. sz., ugyanott üzletberendezés is kiadó. 5618

Csermő piacsterén,

a legforgalmasabb helyen, egy üzlethelyiség és egy mellék-helyiséggel szonnal kiadó. Morár Áron Csermő, Aradmegye. 5608

INGATLAN.

Eladó magánház,

melyre emelet, az egész épület a pince huzató. Cím a hirdetőben. 5569

KIADÓ LAKÁS.

Kiadó

Petőfi-utca 10. szám alatt két elegánsan burorozott szoba villany-világítással. Bővebbet ugyanott. 5584

Modern 4 szobás

uri lakás, magános házban szonnal is kiadó. Wesselényi utca 51 sz. Tudakozódn: Porényi-u. 8 sz. alatt. 5611

Belvárosihoz

közeli eső Illés-utcai 51a. számú magánház, kert, 8 szoba, konyha és mellék-helyiségekkel, szonnal kiadó. Cím a hirdetőben. 5488

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Hópehely és rózsaburgonya

elsőrendű nyirségi homoki, olcsón házhoz szállítva kapható Rubinstejn szállítónál. Arad, Minorita-palota. Telefon 188. 5618

Ápolónők!

és betegek részére meleg komót szobacipők óriási választékban már 1 K. 70 fill-től kaphatók Cipe Tőzsdében Apolló mozi mellett. Ugyeljünk a címre. 5161

Vessék

uraktól leveletett férfiruhát, téli kabátot, városi és utazó bundát a legmagasabb árban. Bieler Ignáts, Szent-Pál-u. 12. 4699

KÜLÖNFÉLE.

Modern

hálószoba berendezések jutányos áron eladó. Kápolna-utca 8. sz., ugyanott mindennemű asztalos-munkák jutányosan elkészíttetnek. Ugyanott egy burorozott szoba szonnal kiadó. 5321

Bárnyon

bádigos és vízvezetési munkát készít Diamant Jenő Arad, Weitzer János és Kaszinczy-utca sarkán. 2991

Erdély

gyöngyö

az Előpataki

ásványviz, el-

ősmert legjobb

üdítő és gyógyító ital.

Főraktár:

Éles Árminnál, Aradon,

Félliteres üveg 26 fillér.

Literes „ 36 „

Kincstári

Rózsaburgonya

Nyirségből, méter má-

zsánként és waggon-

tételként kapható:

Erényi és Kalmár,

Asztalos S.- és

Chorin Aron utca

sarok. Telefon 1025.

Tüzifa

bükk I., II., III. és do-

rong, cser hasáb és

dorong kapható vag-

gononkinti vételnél

Körösvölgyi Pálin-

karaktár Andrassy

tér 5. Telefon 651.

Arad város adóhivatalától.

1730—1914.

Adófizetés iránti hirdetmény.

Alulírott városi adóhivatal ezen-
nel felszólítja mindazokat az adó-
zókat, akik a városi adókönyv-
ben előírt és az 1909. évi XI. tc.
26. §-a értelmében esedékes adó-
tartozásukat e hó 15-éig be nem

fizették, hogy azt járulékaival
együtt a jelen hirdetmény köz-
hírré tételétől számított 8 napon
belül, vagyis e hó 24-éig az alul-
írott városi adópénztárba annál is
inkább fizessék be, mert ellenkező
esetben ellenük a zálogolási eljá-
rás azonnal meg fog indíttatni.

Arad, 1914. november 15.
A városi adóhivatal.

Köhögés, rekedtség és elnyálkásodás

ellen megbízható és leg-
jobb hatású szer a

Tussinal-cukor

Ára 70 fillér.

Tussinal-tea

Ára 50 fillér.

A mértéktelen dohányzás- szenvedély

legbiztosabb, legegészségesebb
és legkellemesebb ellenszere a

Menthol - cigaretta

1 darabnak az ára, mely hosszú
időre elég: 1 korona.

Gyöngyfehér fogakat

nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A
szájüreget desinficálja, utóze
igen kellemes. Ára egy porcellán-
szelencének 60 fillér.

Fejkorpát

leggyorsabban megszünteti

az eddig egyedül ily szer, a
világhírű „Tegerit“ korpá-
kenőcs.

Ára egy tégelynek 2 korona.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedül nagy raktára:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrassy-tér 22. sz. (Megyeházzal szemben.)

HECACIT

Van szerencsénk értesíteni, hogy **HECACIT** elne-
vezés alatt egy új készítményt hozunk forgalomba, mely
a bőrtakát (mitesser) van hivatva gyorsan és sikeresen
elmulasztani.

A **HECACIT** különösen ajánlatos zsíros, fényes,
izzadó arcború egyéneknek, de használhatja bárki is
estély, séta stb. előtt.

A **HECACIT**-ből keveset gyapottra vagy rongyra
öntünk és azzal arcunkat letöröljük.

Mindenkit meg fog lepni az a csodás hatás, ame-
lyet a **HECACIT** azon percben előidé. Az arc olyan
lesz, mintha valami lehető finomságu harmattal (a gyü-
mölcs hamvához hasonló) volna bevonva.

Atkák pár napi használat után elmúlnak.

Ára 1 korona.

Dr. Földes és Hehs

pipere szappan- és vegyszeti gyára Aradon.

Kapható:

Földes Kelemen és Hehs Vilmos

gyógyszertárában.

1224

Nagymennyiségű
újságmaculatura olcsón eladó.